

Jancsák Csaba – Tarnay István
Az orosházi fiatalok világa

I. BEVEZETÉS

Orosháza Város Önkormányzatának megbízásából 2008. április 11. és május 9. között a Shortcut Communications és az Európai Ifjúsági Kutató, Szervezetfejlesztő és Kommunikációs Központ kutatást folytatott Orosházán.

A kutatás célja az volt, hogy feltáró jellegű alapkutatást végezzünk, mellyel megalapozzuk a település ifjúsági stratégiájának kialakítását. A kutatás feladata az orosházi ifjúság világának mélyebb megértése volt, tehát a fiatalok iskolai életútjának, életvitelének és életmódjának (értékek, kulturális fogyasztás, szabadidő eltöltési szokások) továbbá a modern kommunikációs térben (Internet, mobiltelefon, stb) való eligazodásukat, valamint érdekérvényesítési lehetőségeinek és a jövőjükre alkotott vélekedéseinek megismerése és elemzése. A kutatás során kiemelt figyelmet szenteltünk annak is, hogy a fiatalokat mint erőforrást definiáljuk, ezért számítottunk ötleteikre, javaslataikra, elképzeléseikre is.

Az empirikus kutatás kérdőíves adatfelvétellel zajlott. A 16 oldalas önkitöltős kérdőív 6 tematikában vizsgálta a jelenlegi helyzete, összesen 80 kérdéscsoporttal. A kérdőívek kitöltése az ilyenkor természetes kapcsolatfelvétel és a szükséges dokumentáció benyújtása után gördülékenyen zajlott. A kutatás kvantitatív részének adatfelvétele az orosházi oktatási intézményekbe járó 14-18 éves korosztály köréből kialakított 500 fős mintán történt.¹

A kutatás megvalósításához nyújtott segítségért köszönet illeti Csányiné Kádár Tündét, a Polgármesteri Hivatal Kulturális Osztályának vezető főtanácsosát, és Csizmadia Gergelyt, az Orosházi Önkormányzat képviselőjét, A kutatásban való közreműködésért köszönet illeti továbbá Pauleczki Andrea és Szeri Katalin szervezőket és Hanga Ágnes, aki az adatrögzítési feladatokat végezte. A kutatás sikerességéhez jelentősen hozzájárultak a következő személyek, nekik ezúton is köszönjük a támogatást és a munkát: Albert Roland, Aminné Móricz Márta, Blahó János, Csányiné Kádár Tünde, Csizmadia Gergely, Domjáné Anikó, Dr. Janowszki Sándor, Dr. Szabó Péter, Dr. Szuromi István, Fórizs Ibolya, Jantos Istvánné, Hardon Alexandra, Kabódiné Bagi Zsuzsanna, Kilián Szilvia, Kincses Istvánné, Kiss Valéria, Kőllő Csaba, Laskainé Szabó Beáta, Madarász Attila, Matos Jozefa, Muzsik Márta, Ökrös Ferencné, Pappné Rózsa Judit, Patakiné Tóth Mária, Pusztainé Szabó Margit, Ráczné Kristóf Ildikó, Seres Anikó, Seres Erzsébet, Somogyi Helga, Sörös Márta, Süle Márton, Szabó Gáborné, Vassné Técsy Edit.

¹ Az adatfelvétel a következő intézményekben zajlott: Czina Sándor Tagintézmény, József Attila Tagintézmény, Eötvös Tagintézmény, Vörösmarty Tagintézmény, Orosháza Város Általános Iskolája, Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium, Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskola

II. A DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓ IFJÚSÁGA AZ ÚJ ÉVEZREDBEN²

Mielőtt az orosházi fiatalokra vonatkozó adatokat megismernénk az összehasonlíthatóság és a jobb megértés végett szükséges röviden ismertetni a dél-alföldi régió ifjúságára vonatkozó kutatásunk eredményeit.

Bár a dél-alföldi régióban az elmúlt tíz évben csökkent a népességszám, még így is az ország harmadik legnépesebb régiója. 2001. február 1-én 1.377.177 fő lakott a térségben. Ebből 232.675 fő a 0-14 éves gyermek és 292.088 fő a 15-29 éves fiatal; összesen 524.763 fő. 2005-re a régió népessége 1.354.938 főre csökkent, a fiatalok száma (0-29 év) pedig 496.118-ra. A négy év természetes fogyása 22.239 fő, a fiatalok korcsoportjában ez a szám még megdöbbentőbb: 28.645 fő. A régió korfája azt mutatja, hogy egyre öregedik a régió lakossága, amely a későbbiben fokozott gazdasági terhet fog róni a most fiatal korosztályra. A mai kirovó-felosztó szociálpolitikai rendszer stabilitása is veszélybe kerülhet, mert sokkal kevesebb aktív dolgozó ember lesz, mint eltartott. 1990-ben a régió lakosságának 20%-a volt 15 év alatt, ez 2004-re visszaesett 16%-ra. Mindeközben a 64 éven felüliek aránya 14%-ról 16%-ra növekedett. A 0-29 éves korosztály körében elmondható, hogy több fiú van, mint nő. A legnagyobb eltérés a nemek tekintetében a 10-14 éves korosztálynál található 945 lány jut ezer fiúra. A legkisebb eltérés pedig a 20-24 éves korosztálynál található itt 984 lány jut ezer fiúra.

A dél-alföldi fiatalok családi állapotának vizsgálatakor megállapíthatjuk, hogy nagy részük nőtlen/hajadon (88,4%), csak 10,4 százalékuk házas. A 20-24 éves korosztálynál is magas a nőtlenek/hajadonok aránya (88,5%) és alacsony a házasságban élőké. (10,6%) A 25-29 éves korosztályt vizsgálva megállapítható, hogy több mint a felük (54,2%) még nem kötött házasságot, házastársi viszonyban él 40,7% és már elvált a korosztály 3 százaléka. A dél-alföldi fiatalok 31%-a végzete el az általános iskola 8 osztályát, 23,4% szakmunkásképzőt végzett 36,1% érettségivel rendelkezik és a régióban élő fiataloknak 9,4%-a diplomával rendelkezik.³ A 14 évnél idősebb fiataloknak 97,8%-a végzete el az általános iskolát. A 19 éves vagy idősebb fiatalok 61,1 %-a szerzett érettségit, és a 24 évesnél idősebb fiatalok 23,2%-a végzett felsőfokú iskolát.⁴ Ezek az arányok a jövőben várhatóan emelkedni fognak, mert a megkérdezetteknek a 65,8%-a mondta azt, hogy még szeretne tovább tanulni. A megkérdezettek 48,6%-a szeretne felsőfokú iskolában továbbtanulni és a 28,5%-a szeretne érettségit szerezni. Az iskolázottság tekintetében nincs nagy eltérés az országos átlaghoz képest. A régióban kicsivel magasabb a szakmunkásképzőt végzettek aránya (országos átlag 21,6%) és kicsivel alacsonyabb az egyetemet/főiskolát végzettek aránya (országos átlag 10,1%).

Az Ifjúság 2000 adataival összehasonlítva látható, hogy csökkent az általános iskolát végzettek (32%) és a szakmunkásképzőt végzettek (27,5%) aránya, viszont nőtt az érettségivel rendelkezők (33%) és a felsőfokú képesítéssel rendelkezők (6,5%) aránya. Ez azt mutatja, hogy átlagosan növekedett a régióban élő fiatalok iskolázottsága. A régióban élő fiataloknak a 38,6 százaléka dolgozik, 38,9 százalékuk pedig még tanul. A munkanélküliség jelenleg 8 százalékos. De elmondható, hogy a régió fiataljai közül 31,2 százalék már volt munkanélküli. Az országos összehasonlítás szerint elmondható, hogy valamivel kevesebben dolgoznak (országos átlag 39%), de valamivel többen tanulnak (országos átlag 37,9%). Azonban a munkanélküliség magasabb a régióban, mert országos átlagban a 7,3% a munkanélküliek aránya, és országosan kevesebben voltak valaha munkanélküliek. (28,4%) 2000-hez képest 12 százalékponttal csökkent az aktív, dolgozó fiatalok aránya. Az országos adatokkal összehasonlítva kiderül, hogy a régióban élő fiatalok rosszabb anyagi körülmények között élnek, mint az ország más területein élő fiatalok. A megkérdezett fiatalok 23,2 százaléka említette, hogy havonta

² E részben felhasználtuk a Dél-alföldi regionális helyzetelemzés című kutatás eredményeit. Ld: Jancsák Csaba – Tarnay István – Vajda Árpád – Závogyán Magdolna Dél-alföldi regionális helyzetelemzés. Irodalomjegyzék.

³ Ifjúság 2004 kutatás adatai

⁴ A 2001-es népszámlálás adatai

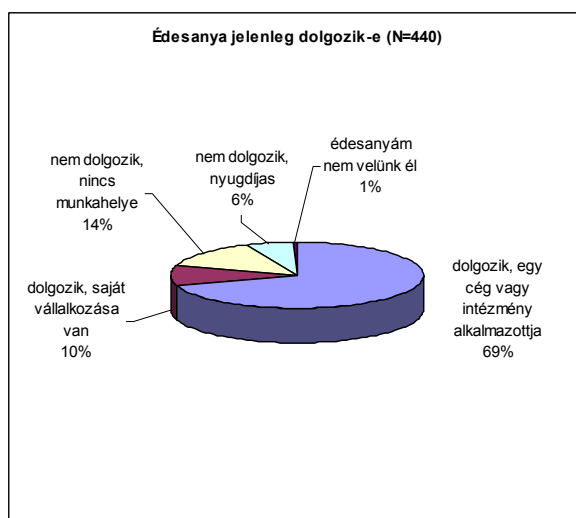
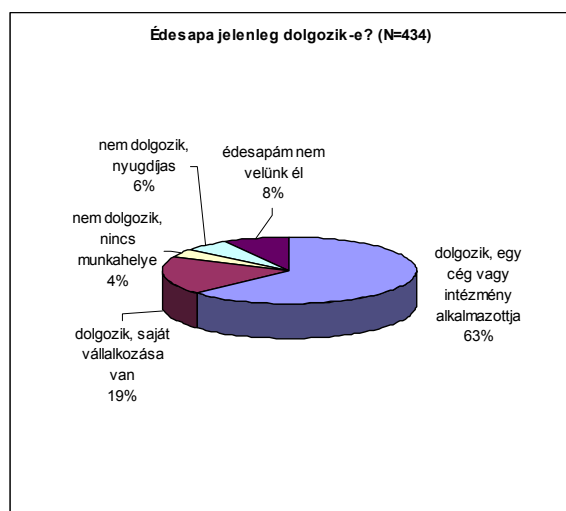
elfogy a család pénze. Ez az arány országosan csak 20,4 százalék volt. A fiatalok 43,8 százaléka mondta azt, hogy soha nem fordul elő, hogy a hónap vége előtt elfogyna a pénzük, ezzel szemben az országos átlag ennél kevesebb 41,3 százalék. A régióbeli fiatalok családjai közül 15,3% tud havonta félrerakni pénzt, ez országosan csak kicsivel magasabb 16 százalék. A dél-alföldi fiatalok lakáshelyzetéről elmondható, hogy hasonló képet mutat, mint az országos átlag. A fiataloknak a 63 százaléka lakik a szüleinél és mindösszesen 10 százalék lakik saját lakásban. Összességében a fiatalok 83,3%-a meg van elégedve a jelenlegi lakásviszonyaival, amely magasabb, mint az országos átlag. (80,1%). Ennek ellenére mégis 42% tervezi, hogy változtat majd a jelenlegi lakásviszonyán. A régió fiataljai átlagosan 3,7 fős háztartásokban élnek.

A fiataloknak több mint az egyharmada tervezi azt, hogy elköltözik abból a településből, ahol jelenleg él (36,1%) A fiataloknak csak egy kicsi hányada nem rendelkezik szabadidővel egy átlagos hétköznap (5,1%). Azoknak az aránya is alacsony, akik csak napi 1 óra szabadidővel rendelkeznek. (12,3%). A fiatalok legnagyobb (45,5%) része napi 1-3 óra szabadidővel rendelkezik. Ezek az arányok teljesen megfelelnek az országos átlagnak. A régióban élő fiatalok negyedének legalább az egyik hétvégi napja szabad és további 24,8%-nak mindkét hétvégi napja szabad. Ez az arány is megfelel az országos átlagnak. A szabadidő nagy részét a fiatalok az otthonukban töltik el, mivel a megkérdezettek 90,4 százaléka jelölte be ezt a válaszlehetőséget. Ez mutatja azt, hogy a szabadidőt passzívan töltik a fiatalok. A második helyen a „barátokkal találkozás” áll, de sokkal kevesebben jelölték be ezt a válaszlehetőséget. (27,9%). A harmadik leggyakoribb szabadidős tevékenység a rokonlátogatás. (15,7%). A szabadidő eltöltésének módjában nagyobb eltérést találunk az országos átlaghoz képest. Országos szinten is az otthon eltöltött szabadidő jelenti a leggyakoribb kikapcsolódást, de ez országosan valamivel alacsonyabb: 87 százalékot jelent. A barátokkal 26,3 % találkozik országosan, de a harmadik leggyakoribb szabadidős tevékenység a rokonlátogatás helyett a partnerrel való találkozás, amely a fiatalok 13,2%-át érinti. A dél-alföldi régióban élő fiataloknak kicsivel több, mint az egyötöde egyáltalán nem fogyasztott alkoholt az elmúlt egy évben, 34,8 százaléuk pedig ritkábban, mint havonta. Országos szinten a teljesen absztinens fiatalok aránya magasabb (24,2%). A dél-alföldi fiataloknál egy kicsivel magasabb az alkoholfogyasztás, mint az országos átlag, míg a dél-alföldi fiatalok 1,7%- majdnem minden nap iszik alkoholt, addig az országos arány csak 1,5%. Azonban az alkoholfogyasztás mennyiségében már jelentős eltérést tapasztalható, míg a dél-alföldi fiatalok 39,1 százaléka nyilatkozott úgy, hogy előfordult, hogy többet ivott a kelleténél, addig az országos átlag csak 25,1%. A drogfogyasztás tekintetében valamivel magasabb a drogot valaha is használtak aránya (44,2%) a dél-alföldi régióban, mint az országban. (42,7%) A dél-alföldi fiatalok 62 százaléka egyáltalán nem dohányzik 18,2% fél dobozzal szív el egy nap, 17,1% egy dobozzal szív el egy nap és 2,7% több mint egy dobozzal szív el egy nap. Ezek az arányok nagyon hasonlítanak az országos átlaghoz.

III. DEMOGRÁFIAI MEGOSZLÁSOK ÉS A CSALÁDI KÖRNYEZET

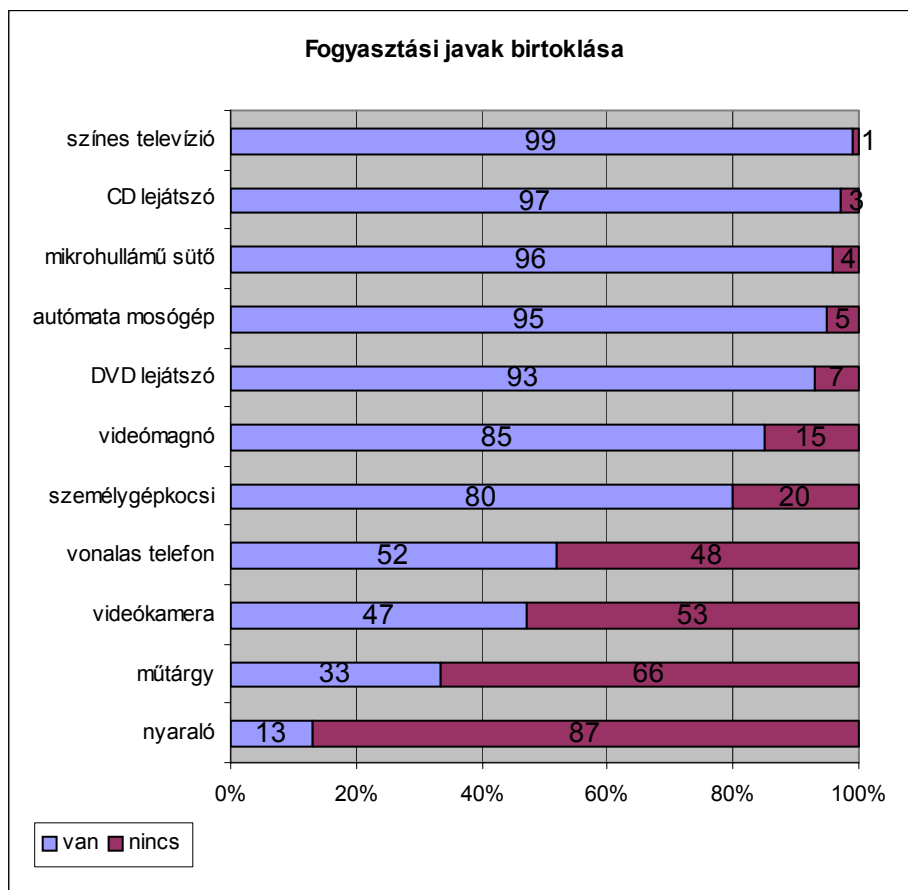
A kérdőív első részében arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen demográfiai jellemzőkkel írhatóak le az orosházi fiatalok. A válaszadók több mint fele lány (269fő) és közel fele fiú (181fő). A válaszadók felének egy testvére van, két testvére 22%-nak, három 8%-nak ugyanakkor egyke a válaszadók 16%-a. (Ld. 3.ábra, Melléklet) A válaszadók 73%-a orosházi lakos, bejáró 23%-uk és kollégiumi elhelyezésben részesül 4%. (Melléklet 4. Ábra)

A válaszadók szüleinek a munka világa, illetve iskolai életútjáról a következő megállapítások tehetők. A fiatalok 82%-ának édesapja aktív dolgozó, míg az édesanyák 97%-a rendelkezik aktív munkaviszonnyal. Az apák 28%-a vezető beosztású, beosztott szellemi munkakörben 15%-uk dolgozik és fizikai munkát végez 57%-uk. Az anyák 16%-a vezető, beosztott szellemi 48%-uk és fizikai dolgozó 36/-uk. (5-6. Ábra Melléklet) A szülők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása diplomás az apák 38%-a, az anyák 26%-a, érettségizett az apák harmada, az anyák közel fele, szakmunkás végzettségű az apák 38%-a, az anyák 26%-a és 8 általánost legmagasabb iskolai végzettséggel bír az apák 4, illetve az anyák 6%-a. (7-8 Ábra. Melléklet)

A kutatás következő részében a fiatalokat arról kérdeztük, hogy miképpen vélekednek családjuk anyagi helyzetéről. Az orosházi fiatalok 66%-a átlagosnak ítéli családjának anyagi helyzetét. Az átlagosnál jobb anyagi helyzetről számolt be a kérdezettek ötöde. 12%-nyian úgy látják anyagi viszonyaikat, hogy az az átlagnál rosszabb. (9. Ábra Melléklet)

A család anyagi helyzetére utal a fogyasztási javak birtoklása által kirajzolt kép is. Itt azt mondhatjuk el, hogy a fogyasztási javak tekintetében az orosházi családok az országos átlaggal azonos képet mutatnak. A családok legnagyobb többsége rendelkezik a mai kor technológiai színvonalán átlagosnak számító tartós fogyasztási javakkal, mely azt jelzi, hogy a megkérdezettek között nincsen kiugróan rossz anyagi helyzetű család.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a fiatalok milyen változásokat látnak a családjuk pénzügyi viszonyaiban. A fiatalok 40%-a szerint családjuk anyagi helyzete az elmúlt években nem változott. 1/3-uk jelezte hogy rosszabb lett, míg negyedük azt, hogy javultak az anyagi körülményeik. (10. ábra. Melléklet)

A család szocializációs és az elsődleges közösségi nevelő szerepének vizsgálata során azt kutattuk, hogy egyes eseményeket, programokat mennyiben töltenek el ebben a körben az orosházi fiatalok. A hétvégék együtt töltése, a családi körben való beszélgetés, a nyári szabadság együtt eltöltése a családok háromnegyedére jellemző. A házimunka közös végzése a fiatalok több mint felének családjában élő együttlét. A mérleg másik oldalán, pedig az együtt elfogyasztott reggeli és a közös kirándulás áll, mint a fiatalok családjának harmadára egyáltalán nem jellemző esemény. Árnyalja a képet a tény, hogy a családok 5%-a még a hétvégéket sem tölti együtt, sőt szintén 5% jelezte, hogy a együttes beszélgetés egyáltalán nem jellemző a családjukra. A családi közös programok közül a moziba járás a legkevésbé jellemző, a fiatalok több mint felének családjában nem fordul elő ilyen közös együttlét. (11. Ábra. Melléklet) A családi nevelés kérdéskörét vizsgálva arra is kíváncsiak voltunk, hogy az egyes családi szocializációs funkciók mennyire jellemzik a fiatalok életvilágát. A válaszok megoszlását a következő táblázatban foglaltuk össze.

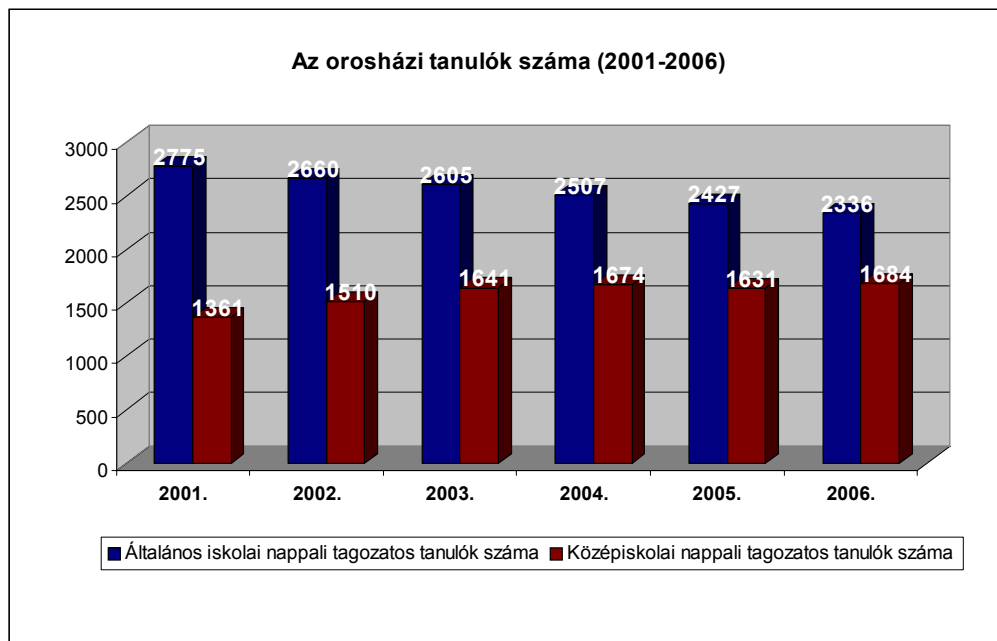
Mennyire jellemző a szüleidre, hogy...?	<i>gyakran</i>	<i>alkalmanként</i>	<i>soha</i>
aggódnak, ha nem vagy otthon időben	57,4	36,5	6,1
engedik, hogy éjszaka kimaradj otthonról	24,7	44,3	31
ha rossz jegyet viszel haza, megszidnak	23,2	52,5	24,3
beleszólnak a dolgaiddba	23,2	62,5	14,3
veszekednek egymással a szüleid	7,6	43,6	48,8
kikérdezik tőled a leckét	7	41,3	51,8
megkínálnak alkohollal	2	38,4	59,6
fizikailag bántalmaznak, megvernek	0,7	4,3	95,1

A táblázat adatai jól szemléltetik a napjaink világát olyannyira jellemző tendenciákat a hagyományos életkeretek átalakulását és a családok nevelőerejének, nevelési szerepvállalásának csökkenését és ezáltal fiatalok a szabadidőben és az oktatásban megjelenő sebezhetőségének dimenzióit, melynek az a következménye, hogy a szocializációs feladatokban egyre nagyobb szerep hárul az oktatási intézményekre és az iskolán kívüli nevelési intézményekre, illetve a nem-formális nevelés világára és a szabadidős tevékenységek területére.

A vizsgálat ezen részében arra is kíváncsiak voltunk, hogy miként vélekednek a fiatalok a szülők boldogságáról, szubjektív módon hogyan ítélik meg annak minőségét. A válaszadók közel fele szerint szülei boldogok, 17%-a gondolja úgy, hogy szülei nagyon boldogok, további 5%-uk szerint szüleik boldogtalanok és 1%-uk látja nagyon boldogtalannak a szüleit. (13. Ábra. Melléklet) E kérdés után a fiatalok jövőbeli életük boldogságáról való vélekedéseit vizsgáltuk. Az eredmények azt mutatják, hogy a válaszadók a boldog élet tekintetében optimistán tekintenek a jövőbe. A válaszadók 9%-a gondolja úgy, hogy boldogtalanabb lesz, mint a saját szülei. 30%-uk szerint boldogabb életük lesz mint a szüleiknek. (14. Ábra. Melléklet)

IV. ISKOLAI ÉLETÚT, A KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK VILÁGA

Az orosházi fiatalok iskolai életvilágának vizsgálata előtt vessünk egy pillantást az oktatási szcenárió idősoros statisztikai mutatóira. Azt láthatjuk, hogy vizsgált időszakban a középiskolai tanulók száma nőtt, napjainkban közel kétezer fiatal vesz részt középfokú oktatásban, képzésben. Az általános iskolások száma 2383 fő, ami némileg magasabb, mint az előző évi létszám, ám ezzel együtt is a tanulói létszámok csökkenésének tendenciáját követi.

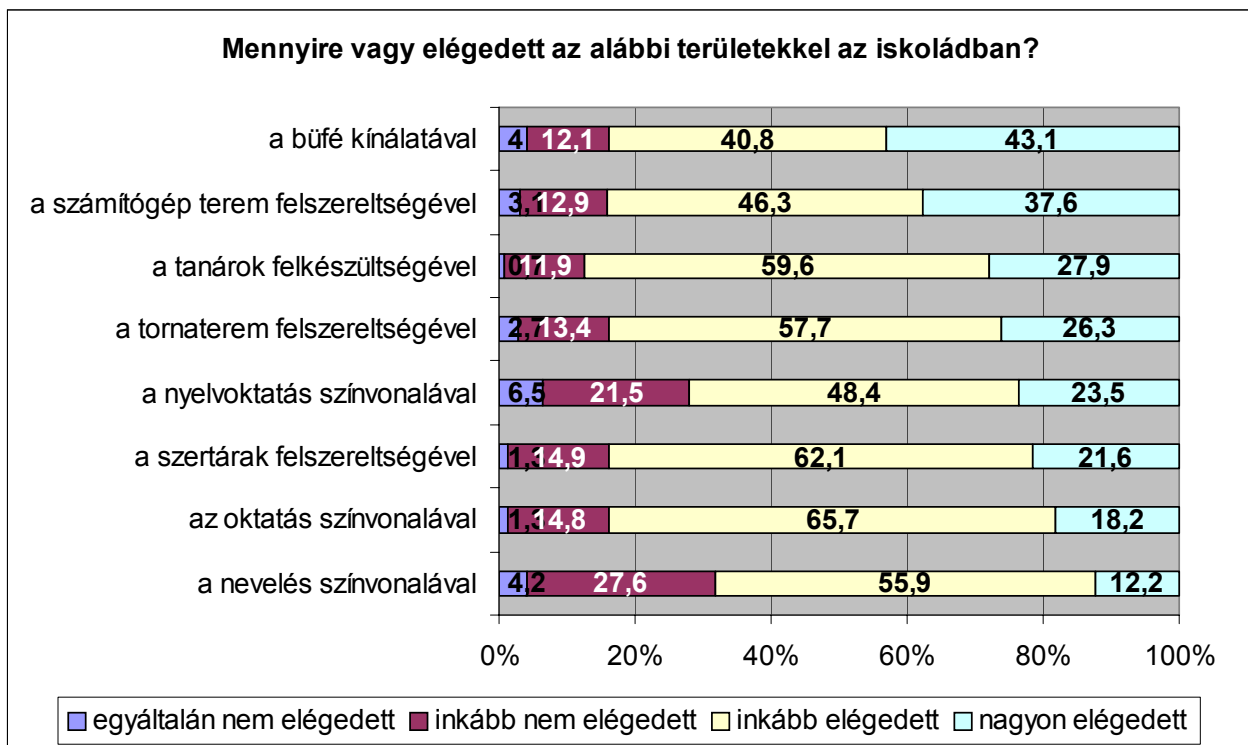
Forrás: KSH T-Star

Orosháza városában tanuló diákok száma, intézményekre és évfolyamokra bontva (2007)																	
Intézmény neve	Nappali tagozatos tanulók száma évfolyamonként (fő)																összesen
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	
Orosháza Város Általános Iskolája	231	229	223	244	250	234	249	295	0	0	0	0	0	0	0	0	1 955
Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium	36	37	44	30	39	26	50	58	48	46	51	40	0	0	0	0	505
Orosháza Városi Önkormányzat Táncsics Mihály Gimnázium és Szakközépiskolája	0	0	0	0	19	28	31	30	221	237	211	218	41	8	0	0	1 044
Orosháza Városi Önkormányzat Kossuth Lajos Köznevelési Intézménye	0	0	0	0	0	0	0	0	160	153	196	165	74	22	0	0	770
Orosháza Városi Önkormányzat Ügyviteli Szakképző Iskolája	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	9	35	12	0	0	79
összesen	267	266	267	274	308	288	330	383	429	436	481	432	150	42	0	0	4 353

Forrás: STAT 2007 nyilvántartás (Oktatási Hivatal, Köznevelési Információs Iroda)

A helyzetképet nagy vonalakban láttató statisztikák után az oktatási tér szerkezetének mélyebb megismerése felé, először arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen módon, milyen közlekedési eszközzel jutnak el az iskolába a fiatalok. Az eredmények azt mutatják, hogy a legtöbben gyalog, valamivel kevesebben autóbusszal, kerékpárral és személygépkocsival; még kevesebben pedig motorkerékpárral, vonattal és görkorcsolyával. (15. Ábra. Melléklet)

A következőkben az oktatási intézmények infrastrukturális felszereltségéről, szolgáltatásairól, az oktatás és a nevelés színvonaláról való nézeteket vizsgáltuk. A válaszok megoszlásából azt láthatjuk, hogy az orosházi fiatalok a település oktatási rendszerének felsorolt területeivel inkább elégedettek. Az elégedettség hiánya a nyelvoktatásnál és a nevelésnél a legnagyobb, ezek esetében a válaszadók negyede-harmada jelezte, hogy nem elégedett a minőséggel. A válaszadók 71%-a angol nyelvet tanul.

Eztán azt szeretnénk volna látni, hogy az iskolai konfliktusok mely fajtája és mennyire jellemzi a települést. Először azt kérdeztük, hogy milyen gyakran fordul elő, hogy a diákok megszegik az iskolai házirendet. A válaszok megoszlása azt mutatja, hogy a diákok közel 40%-a gyakran megszegi azt, míg 60%-uk ritkán. Ugyanakkor a tanárok megszegik a házirend rájuk vonatkozó rendelkezéseit kérdésre való válaszok azt jelzik, hogy a diákok 8%-a szerint gyakori ez a szabálysértés, és a tanulók valamivel több mint fele úgy gondolja, hogy a tanárok ritkán, de megsértik a házirendet. (16. Ábra. Melléklet) Ugyanitt azt is vizsgáltuk, hogy a tanulók mennyire ismerik az intézményi házirendet. A válaszadók 40%-a szerint a diákok nem ismerik azt, míg a kérdezettek több mint fele ismeri és tizede jelezte, hogy nagyon jól ismeri a szöveget.

Az iskolai oktató-nevelő munka eredményességét nagymértékben befolyásolja az, hogy a család mennyire tekinti partnernek, a nevelésben társnak, az oktatásban szakembernek a pedagógusokat, ezért megkérdeztük a fiataloktól azt is, hogy a szülők az iskolával való kapcsolattartás két alapvető eseményén a szülői értekezleten és a fogadóórán milyen gyakran vesznek részt. Pozitív képet láttat az, hogy szülői értekezleten a szülők csak közel négy százaléka egyáltalán nem vesz részt, míg a szülők fele minden alkalommal jelen van és a szülők további harmada gyakran részt vesz. A fogadóórák

esetében már nem ilyen kedvező a kép. Sőt, a válaszadók megoszlása éppen fordított képet mutat. A szülők fele soha nem vesz részt rajtuk, további harmada ritkán és csak a szülők tizede, aki gyakran, illetve 5 százaléka minden alkalommal.

Azt is tudni szeretnénk volna, hogy a tanulók mennyiben kötődnek intézményükhöz és a pedagógusokhoz. A diákok 65%-a ha újra kellene választani iskolát is ugyanazt az intézményt választaná, ahol tanul. Valamivel kevesebb, mint a válaszadók egytizede jelezte, hogy orosházi, de más intézménybe járna a legszívesebben és a válaszadók 18%-a véli úgy, hogy nem a jelenlegi, ugyanakkor nem is orosházi iskolát választana. A pedagógusok mintaadó szerepének hatására utal a válaszadók azon megoszlása, mely szerint az orosházi tanulók 61%-ának van olyan tanára, akit a példaképének tekint. A válaszadók iskolai átlaga 4,03. Az iskola világának további tényezőiről való vélekedéseket a Mellékletben szereplő 17. Ábra szemlélteti.

V. SZABADIDŐ, KULTÚRA, ÉLETMÓD, ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS

A diákok legnagyobb része inkább a passzív szabadidő eltöltési szokásokat preferálja. Az orosházi fiatalok napi gyakorisággal leginkább zenét hallgatnak vagy televíziót néznek. A leggyakoribb szabadidő eltöltésnek a zene hallgatás számít, mely tevékenységet a fiatalok háromnegyede minden nap végez, de a fiatalok hatvan százaléka minden nap nézi a televíziót vagy videót. A fenti eredményekkel szemben azonban nagyon alacsony azoknak a fiataloknak az aránya, akik gyakran olvasnának könyvet. csupán a diák egyötöde az, aki egy héten legalább egyszer könyvet vesz a kezébe.

A szabadidős tevékenységek terei a gyorséttermek, étterem, pizzéria, a művelődési ház, a mozi, a kávézó-teázó, a könyvtár, a sportmérkőzések és a kocsmák, a sor végén pedig a színház és a múzeum áll. (19. Ábra. Melléklet) Ugyanakkor ezeken felül a fiatalok megadtak további közösségi tereket is: diszkó (19 említés), főtér (30), főutca (30), iskola (24), otthon (26), utca (38), melyek közül hagyományos közösségi térként csak az otthon és az iskola értelmezhető, a többi új típusú ifjúsági tér, mely új megközelítéseket igényelhet.

A következőkben arra is kíváncsiak voltunk, hogy a fiatalok mennyire elégedettek a település által nyújtott kulturális és sportprogramokkal. A válaszok megoszlása azt mutatja, hogy az orosházi fiatalok nagy része elégedett ezen a téren: 62%-a elégedett (5%-uk nagyon elégedett) és 38%-uk elégedetlen (7% nagyon elégedetlen) a kulturális programok, illetve 65% elégedett (11% nagyon) és 35%-uk elégedetlen (5% nagyon elégedetlen) a sportrendezvények színvonalával. A szabadidős események gyakoriságával kapcsolatban a fiatalok úgy vélekednek, hogy kulturális rendezvényekből többet szeretnének. (21-24. Ábra. Melléklet) E kérdésnél azt is vizsgáltuk, hogy milyen eseményeket, rendezvényeket, hiányolnak, illetve szerveznének maguknak a fiatalok. Az említett programokat az alábbi táblázat mutatja.

Az önkormányzat helyében milyen rendezvényeket szerveznél, hogy az orosházi fiatalok jobban érezzék magukat a városban?
airsoft bemutató, meccs
autómentes nap
beatbox party
biciklis bemutatókat
extrém sportnap
fesztivál
fiatalokért nap
hip-hop party
kirakodó vásárok
koncertek
sportkupa
stand-up comedy estek
színészek előadástjei
tehetségkutató
utcabál

Ugyanitt kértük arra is a fiatalokat, hogy képzeljék magukat az önkormányzat szerepébe és adjanak ötleteket arra vonatkozóan, hogy milyen, az ifjúsági korosztályoknak szánt fejlesztéseket, építményeket létesítsen, tereprendezéseket végezzen el.

Az önkormányzat helyében milyen létesítményt hoznál létre, hogy a fiatalok jobban érezzék magukat a városban?
airsoft pálya
Állatkert
Biciklipálya, Triál
BMX park
bulihely
Center, Pláza
Dirt Park
Disco fiatalabbaknak, tinidisco
Fedett uszoda
Focipálya
Gördeszka pálya
Görkori pálya
Ifiház
McDonalds
Mozi
Skate Park
Vidámpark
Xtreme Park

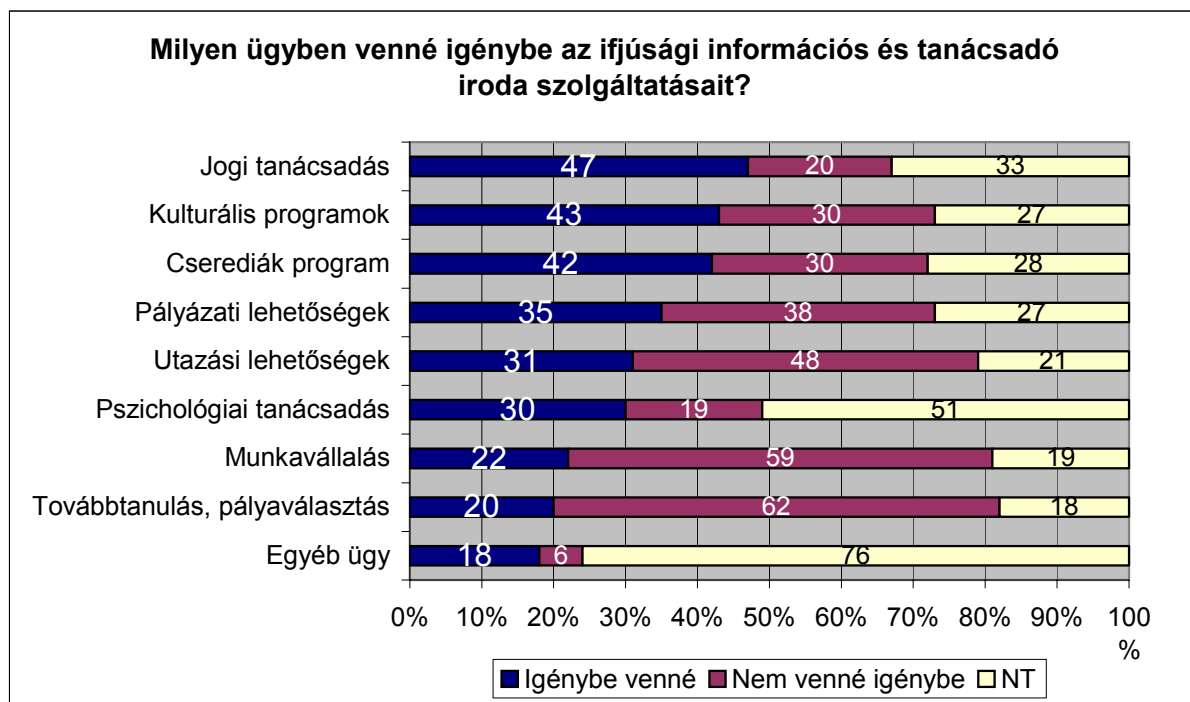
Milyen sportolási lehetőségre lenne szüksége a fiataloknak?
Aerobic
Görkorcsolya
Gördeszkázás
BMX
Kosárlabda
Extrém Sportnap
Fitness
Floorball
Kézilabda kupa
Foci
Tenisz
Úszás
Nyílt nap a Sportcsarnokban

A fiatalok médiafogyasztásának vizsgálatával folytattuk az adatelemzést. A helyi médiatermékek közül a fiatalok körében a legnépszerűbb az Orosházi Élet, melyet a fiatalok több mint háromnegyede olvas (gyakran olvassa 38%), majd az Orosházi Városi TV következik, amelyet a fiatalok 45%-a néz (a válaszadók egytizede gyakran), és végül a Rádió47 következik, mely adásait a fiatalok harmada hallgatja (a fiatalok 8%-a gyakran). (25. Ábra. Melléklet) Itt kell elmondanunk, hogy a fiatalok

médiafogyasztása tekintetében a települési sajtó elmarad az országos (és kereskedelmi) tömegmédia termékek mögött. (26. Ábra. Melléklet). Mik ezek a médiatermékek? A televíziók közül az RTL Klub és a TV2 vezeti a listát, melyet a VivaTv követ, és a sorban negyedik a Discovery. A rádióadók közül első a Rádió1, majd a Sláger, a Juventus és az MR2 Petőfi következik. A nem városi nyomtatott sajtótermékek listáját a Blikk vezeti, a Békés Megyei Élet, az Ifjúsági Magazin, a Képes Sport, a Nemzeti Sport és a Bravo előtt.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy honnan értesülnek a fiatalok az őket érintő dolgokról. A válaszok a következőképpen oszlanak meg: elsősorban osztálytárstól vagy baráttól (innen értesül a fiatalok 93%-a), tanáraitól vagy osztályfőnöktől (89%), az osztály diákönkormányzati képviselőjétől (62%), városi diákönkormányzat vezetőjétől (15%). A fiatalokat érintő kérdésekben médiatermék hírforrásuk elsősorban az Internet (a fiatalok több mint fele innen szerzi be az információit), a sorban pedig a helyi rádió és tévé (25-25%). SMS-ben kapja meg a híreket a fiatalok 21%-a és az Itthon Újságból szerzi 20%-uk. Arra a kérdésre, hogy honnan értesülne még szívesen, a következőket említették: e-mail, iskolarádió, rádió, tévé, plakátok, barátok.

A vizsgálat folytatásában azt tudakoltuk, hogy igénybe vennék egy ifjúsági információs és tanácsadó iroda szolgáltatásait. A kérdésre a fiatalok egyötöde válaszolt igennel. Az igénybevétel esetleges célját szemlélteti a következő ábra, mely a válaszadók az egyes szolgáltatások közötti százalékos megoszlását mutatja.

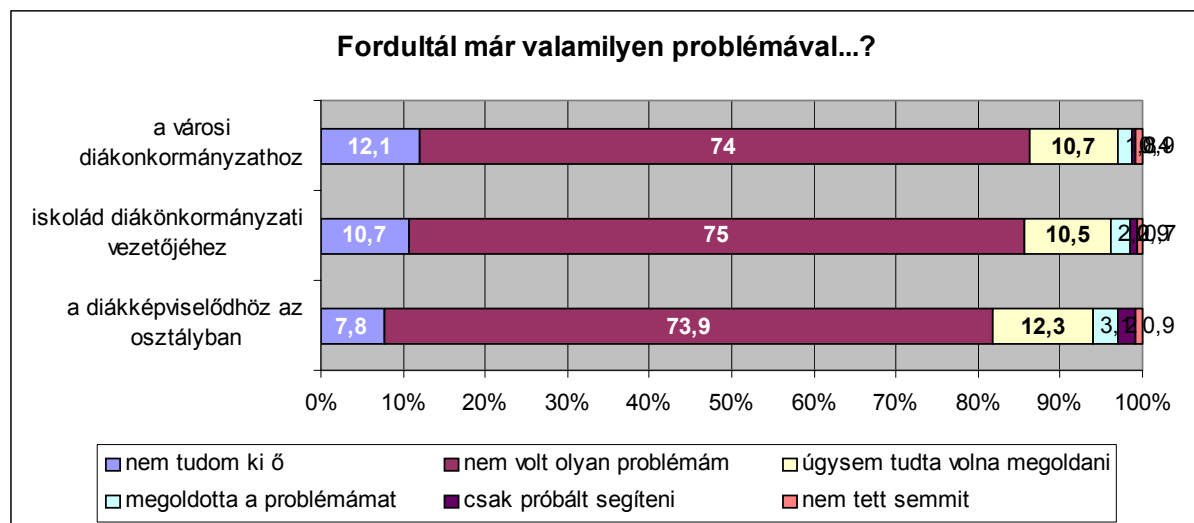
Ugyanezt árnyaltuk annyiban, hogy a következő kérdésben tételesen felsoroltuk, megfogalmaztuk a „szolgáltatásokat”, hogy nagyobb választhatékonysággal jelenjenek meg a fiatalok ötletei és a következő válaszokat kaptuk: diákmunkákkal, szabadidős programokkal kapcsolatos információért, illetve lelki segélyért fordulnának a válaszadók az ifjúsági iroda felé. Itt már jóval magasabb arányban válaszolták azt a fiatalok, hogy igénybe vennék az Iroda szolgáltatásait. Ebből arra lehet következtetni, hogy a fiataloknak nincsen igazából információja arra vonatkozóan, hogy milyen tevékenységeket végez egy Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda, ám egy ilyen alacsonyküszöbű intézményre van igény.

A következőkben a szabadidő hobbi tevékenységgel eltöltött részét vizsgáltuk. A fiatalok több mint háromnegyede számolt be arról, hogy van valamilyen hobbija. A hobbik megoszlását a Mellékletben található 27. Ábra mutatja be.

A kutatást azzal folytattuk, hogy a települési ifjúságnak a civil élet, a közélet és a helyi demokratikus intézményrendszerrel való gondolkodásukat megismerjük. Az orosházi fiatalok egyötöde közel áll a civil szférához. A válaszadók 18% tagja valamilyen civil szervezetnek és további 5%-a tervezi, hogy belép. A többi 77% nem is tervezi, hogy belépjen egy civil szervezet tagjai közé. A válaszadók 73%-a bízik abban, hogy a város vezetői jó munkát végeznek („nagy részt” és „teljes mértékben” 18%) és 65%-uk vélekedik úgy, hogy a döntések meghozatalakor figyelembe veszik a fiatalok érdekeit („nagy részt” és „teljes mértékben” 19%). (28-29. Ábra. Melléklet)

Az aktív, szabad és demokratikus állampolgárrá válás szempontjából fontos tényező a települési ifjúsági önkormányzat, diákönkormányzat. Kíváncsiak voltunk arra is, hogy az orosházi tanulók milyen viszonyrendszerben állnak ezzel a testülettel, szervezettel. Mennyire ismerik a városi diákönkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt tanuló diákok – kérdésünkre az alábbi megoszlás született: teljes mértékben 4%, nagyrészt 29%, egy kicsit 48%, egy kicsit 12% (Nem adott választ 7%). Mélyebb információkat szerettünk volna begyűjteni e témakörben is, ezért azt is megkérdeztük, hogy fordult-e már valamilyen problémával a diákönkormányzat szervezetének valamely része felé. A megoszlásokat az alábbi ábra tartalmazza. Majd pedig a következő ábra a települési diákönkormányzat különféle szintjeiről alkotott véleményeket mutatja be.

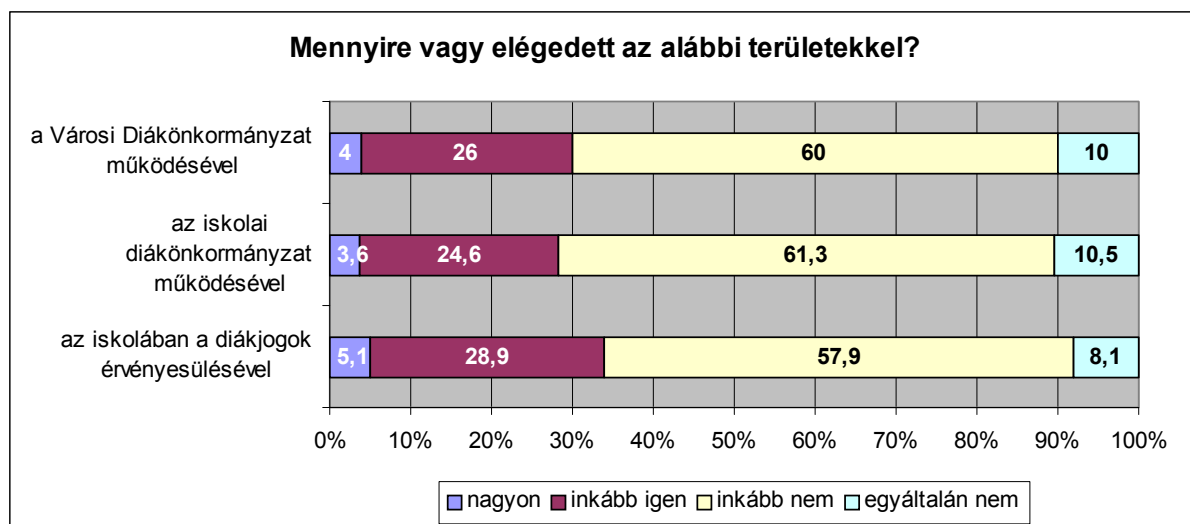
Azt is megkérdeztük a mintába került fiataloktól, hogy „A diákjogok érvényesítése terén szerinted történt-e változás iskoládban az utóbbi években?”. E kérdésre adott válaszok: 24% szerint javult a helyzet, 49% szerint nem változott, 8,5% szerint romlott (NT=18,5%).

A fogyasztási preferenciák, vásárlási jellemzők vizsgálata volt a következő témánk. Az orosházi fiatalok fogyasztói létének költségszerkezetét az alábbi táblázat szemlélteti (a pénzüsszegek forintban).

mire költ	fiú	lány	együtt	orosházi lakosok
ruhára	5910	6334	6198	6160
saját hobbi	4514	3491	3994	4366
utazás, kirándulás, autóbusz bérlet	3546	3184	3333	4265
élelmiszerre	3995	4369	4225	3997

mire költ	fiú	lány	együtt	orosházi lakosok
cigaretta	5380	4122	4589	3720
sport felszerelés, mérkőzés belépő	3506	3638	3565	3632
mobiltelefon (előfizetés, kártya)	3365	3280	3314	3277
szépségápolás, kozmetikum, fodrász, szolárium	1895	2887	2673	2678
színház	877	3556	2138	2550
koncert belépő	2294	2591	2471	2373
alkohol	3250	1825	2583	2277
kazetta, CD	1640	2000	1743	1758
DVD film	1810	1651	1723	1711
mozi	2220	1500	1747	1704
diszkó belépő	2125	1397	1660	1650
könyv, újság	1593	1499	1933	1491

A fiatalok költség szerkezetében a ruha foglalja el a legmagasabb összeget. A fiatalok átlagosan több, mint 6 ezer forintot költenek ruhára egy hónapban. A kutatás alanyai második legnagyobb költés tételeként a dohányzó fiataloknál a cigaretta számít, melyre átlagosan több, mint 4500 forintot költenek havonta. Ugyanez az orosházi lakos alanyokra vonatkoztatva kisebb összeget tesz ki (3720Ft), ezért a költségek preferencia sorrendjében megelőzi az utazásra és az élelmiszerre történő pénzfordítás.

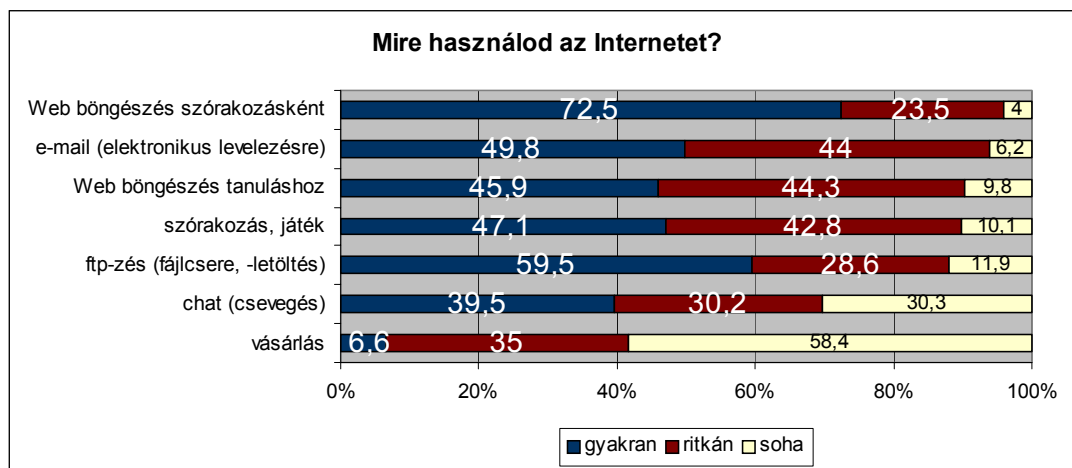
VI. Információs társadalom

A következőkben azt kutattuk, hogy az orosházi fiataloknak milyen a kapcsolatuk az információs technológiákkal, azaz azt, hogy az információs társadalom tagjaiként mennyire tudnak eligazodni a naponta megjelenő új technikai eszközök és felhasználói ismeretekben megjelenő új tudások és új kódrendszerek között. Itt a mobiltelefonnal, számítógéppel és Internet-előfizetéssel való rendelkezést, illetve számítógép-használati és Internetezési szokásrendszert vizsgáltuk.

A válaszadók 99%-a rendelkezik működőképes mobiltelefonnal, melyre egy átlagos hónapban átlagban 3000 forintot költ. Tovább boncolva az adatokat azt mondhatjuk, hogy a fiatalok nagy része (43,3%) 3000 és 5000 forint között költ erre, míg közel egyharmaduk 3000 forint alatt, a fiatalok egytizede ezer forintnál kevesebbel finanszírozza mobiltelefonos kapcsolattartását, és ugyanennyien költenek 5000-tól 10000-ig havonta a telefonszámlára. A válaszadók 3%-a 10000 forintnál többet fordít erre. (30. Ábra. Melléklet)

A válaszadók 95%-ának családja háztartásában van működőképes számítógép, míg a családok 85%-a rendelkezik Internet-előfizetéssel. A fiatalok leginkább otthon (93,1%) szoktak számítógépezni, azon kívül pedig az iskolában (6,2%), illetve barátaiknál (1,1%). Az világhálózathoz való csatlakozás tere szintén az otthon (de itt már csak 83,7%), az iskola (nagyobb szereppel, 10,7%), a barátok (1,6%) és a nyilvános helyek (1,6%) mellett a szülők munkahelye is megjelenik (0,6%).

A következőkben arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen gyakran töltenek el időt a fiatalok a számítógép társaságában, illetve arra, hogy ezalatt mely irányokba visz az útjuk. Az orosházi fiatalok közel háromnegyede naponta használja a számítógépet és az Internetet, további egyötödnnyien pedig hetente több alkalommal gép mellé ülnek és felcsatlakoznak a hálóra. A következő ábra azt láttatja, hogy az Internet használatának nagy része milyen célokból történik és leginkább szórakozásból, szörfölésből áll.

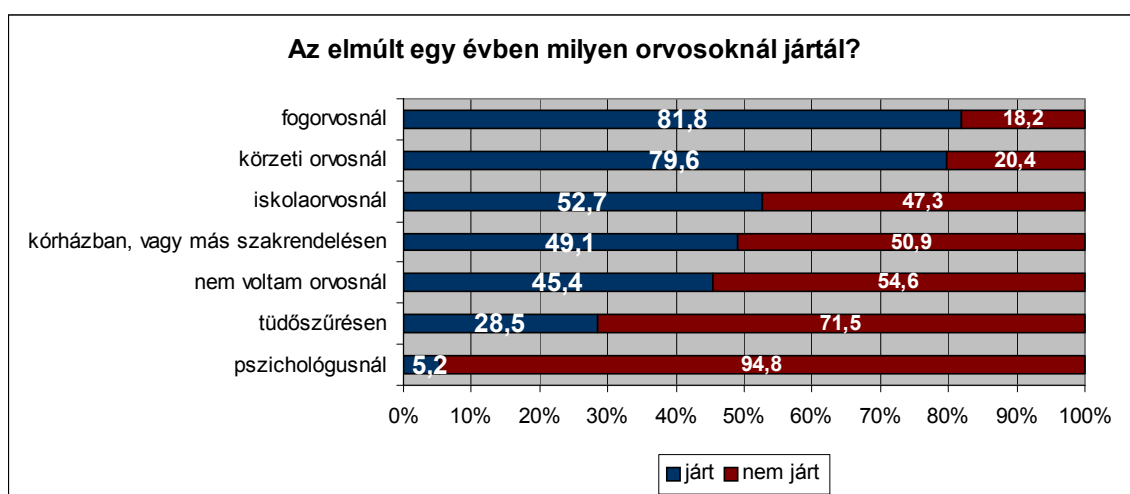
Itt azt is megkérdeztük a fiataloktól, hogy feliratkozna-e egy olyan sms-alapú hírlevélre, illetve E-mail alapú hírlevélre amiben rendszeresen értesítenek kulturális eseményekről, szórakozási lehetőségekről, fiatalokat érintő hírekről. Az látjuk, hogy a válaszadók egy része mindkettőre igényt tart, de nem egyforma mértékben, mégpedig az sms-hírekre a fiatalok valamivel kevesebb mint fele feljelentkezne. A kulturális eseményekről való értesülést a legkevésbé szeretnék sms-ben. (31. Ábra. Melléklet) A szórakozási lehetőségekről, fiatalokat érintő hírekről Internetes hírlevélre a válaszadók 60%-a feliratkozna. (32. Ábra. Melléklet) Árnyalják a képet az orosházi tanulók e-mailezési szokásainak adatai, mely szerint a fiatalok egyharmada naponta, további egyharmadnyi fiatal pedig hetente többször kap e-mailt.

VII. Egészségi állapot

Az orosházi fiatalok sportolási szokásairól azt mondhatjuk el, hogy az iskolai testnevelés órákon kívül a fiatalok közel egyötöde napi rendszerességgel végez sporttevékenységet, további 40%-uk hetente többször, és további egyötödnél hetente egy alkalommal. Ezzel összefüggésben kérdeztük az is, hogy milyennek ítéli a saját egészségi állapotát a fiatal.

Itt arra az eredményre jutottunk, hogy a fiatalok egynegyede kiválónak, közel fele (47%) nagyon jónak látja azt, illetve további egynegyedük szerint közepes és közepesnél rosszabbnak csak a fiatalok 3%-a ítéli az egészségét.

Az egészségügyi rendszerrel való kapcsolatokat is vizsgáltuk a kutatás ezen fázisában. Az orvoslátogatások gyakorisági megoszlásait a következő ábrán szemléltettük. Itt azt láthatjuk, hogy a fiatalok leginkább a fogászati és körzeti orvosi szolgáltatásokat veszik igénybe.

Azután arra is kíváncsiak voltunk, hogy szubjektív életminőség tekintetében, hogyan jellemezhetőek, miképpen vélekednem magukról az orosházi fiatalok. Itt azt emelhetjük ki, hogy a település ifjúságának nagy része boldognak érzi magát, pozitív énképpel rendelkezik, ugyanakkor a serdülő és ifjúkori identitáskrízis (Ki vagyok én? Ki leszek én? Mi lesz velem?) is megjelenik, hiszen gyakran idegeskedi a település ifjúságának fele, egyharmaduk olyakor magányosnak érzi magát, 40%-nyian úgy vélik, hogy gátlásosak és egynegyedüket pedig gyakran félelem szorongatja. (33. Ábra. Melléklet) Azt, hogy miktől is félnek és milyen mértékben a Mellékletben szereplő 34. ábra mutatja be. Kiemelendő, hogy a félelem tárgyának sorrendje a következő:

Mitől?	fél tőle (%)
betegség	45
családod felbomlása	39,3
szegénység	37,1
kábítószer terjedése	34,7
környezet károsodása	33,9
munkanélküliség	32,3
lakásgondok	28,9
bűnözés	27,5
szüleid haragja	18,8
tanáraid haragja	13,2

VIII. Az értékek világa

Az értékeket vizsgálva arra kértük a kutatás alanyait, hogy 7 fokú skála mentén „osztályozzák” a felsorolt értékeket, aszerint, hogy az ő számokra melyik mennyire fontos.

Megállapítható, hogy a szerelmet-boldogságot tartják legfontosabbnak a fiatalok, ezt követi az igaz barátság, a harmadik legfontosabb érték a családi biztonság. Ezeken az alapértékeken kívül nagyon fontosak az úgynevezett poszmateriális értékek, melyek az új évezred információs társadalmának értékei: a békés világ, a változatos élet, a döntéshez való jog, a belső harmónia. Az értékpreferencia sorrend utolsó lépcsőfokain a nemzet, a hatalom és a vallásos hit állnak. Az értékek világa azonos a magyar ifjúság értékvilágával, illetve a legutóbbi 10-15 évben az értékek között történt átalakulással. (Ld. 35. Ábra. Melléklet), és jól szemlélteti azt a nemzetközi tendenciát mely során egyes hagyományos értékek válságba kerülnek és új értékek váltják ki őket.

értékek	fiú	lány	együtt	orosházi lakosok
szerelem/boldogság	6,1	6,5	6,3	6,4
igaz barátság	6,2	6,4	6,3	6,3
családi biztonság	5,8	6,1	6	6
szabadság	5,9	5,8	5,8	5,9
békés világ	5,4	5,8	5,7	5,7
változatos élet	5,4	5,7	5,6	5,6
érdekes élet	5,6	5,6	5,6	5,5
udvariasság	5,6	5,5	5,5	5,5
vezetésre és döntésre való jog	5,5	5,4	5,4	5,4
belső harmónia	4,9	5,5	5,3	5,3
kreativitás	5,2	5,3	5,2	5,2
a szépség világa	5	5,3	5,2	5,2
egység a természettel	4,9	5,1	5	5,1
társadalmi rend	4,9	4,8	4,9	4,9
gazdagság	5	4,6	4,79	4,8
a tradíciók tisztelete	4,4	4,7	4,6	4,6
nemzet szerepe	4,4	4,2	4,3	4,4
hatalom	3,9	3,3	3,5	3,6
vallásos hit	3	3,4	3,3	3,3

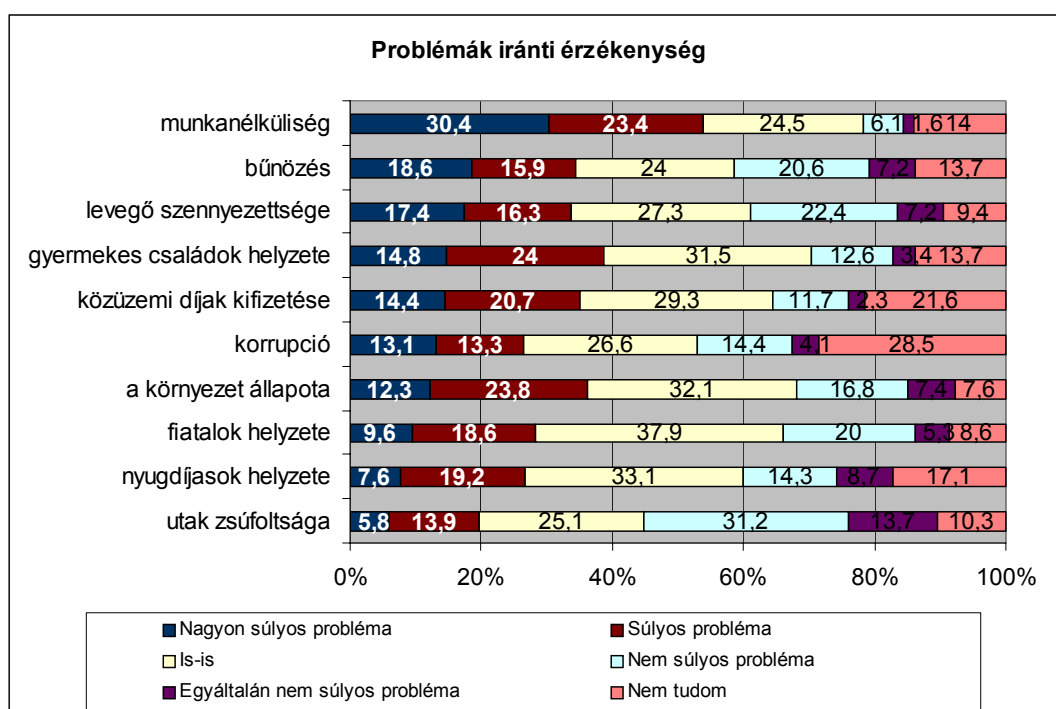
A hazai és a nemzetközi ifjúságkutatások már jó néhány évtizede rámutattak arra, hogy a fiatalok értékvilága jelentősen meghatározza nemcsak az életvitelüket és életmódjukat, hanem az életútjukat is, azaz a felnőtté válás életeseményeinek időbeli bekövetkezését. Ezért a következőkben azt kértük, hogy határozzák meg azt, hogy három felsorolt életesemény (elköltözni otthonról, megházasodni, első gyermeket vállalni) bekövetkezését mikorra tervezik. A válaszok megoszlásai megerősítik, hogy az orosházi fiatalok körében is annak a tendenciának lehetünk a tanúi, hogy egyre későbbi életszakaszba tolódnak a felnőtté válás ezen eseményei, ugyanakkor az országos eredményekkel összevetve ez az eltolódás még nem jelentkezik olyan erősen, aminek az is az oka lehet, hogy a tízes éveik közepén járó alanyok nem tudnak 10-20 évre előre tervezni „nem látnak” annyira előre, s itt most csak arra utalnak, hogy később, mint a korábbi generációknál.

Hány évesen szeretnél...?	Életévek átlaga
különköltözni otthonról	20,34
megházasodni	22,32
első gyermeket vállalni	24,3

A továbbiakban arra voltunk kíváncsiak, hogy miként vélekedik a település ifjúsága arról, hogy melyek azok a képességek és készségek, amik napjainkban szükségesek az érvényesülni tudáshoz. Az alábbi ábra a vélekedések által kialakult képességhierarchia szerkezetet szemlélteti és arra hívja fel a figyelmet, hogy a fiatalok nagyon pontos nézetekkel bírnak a jövőjükkel illetően és ezek a vélekedések a globális gazdasági szereplők által megfogalmazott, a munkapiacra jól használható elvárásokkal azonosak (mindegyik ilyen tényezőt a válaszadók kimagaslóan nagy többsége megjelölte), ugyanakkor a preferencia sorrend végén a hagyományos készségek, képességek állnak (egészséges életmód és fizikai erő). A legkisebb fontosságot a fizikai erőnek tulajdonítanak a fiatalok, de ott is fontosnak jelölte a válaszadók közel háromnegyede.

Az életben való sikeres érvényesüléshez mennyire fontosak a következő képességek, készségek?	<i>nagyon fontos</i>	<i>elég fontos</i>	<i>kevésbé fontos</i>	<i>egyáltalán nem fontos</i>
kitartás	76,4	21,1	2	0,5
idegen nyelv ismerete	62	28,4	9,2	0,4
együttműködési képesség	58,4	38	3,1	0,5
szaktudás	56,8	39,8	2,9	0,5
önismeret	56,6	40,7	2	0,7
jólneveltség	48,9	45,3	5,4	0,4
vállalkozó kedv	46,4	45,1	8,1	0,4
kreativitás	42,8	43,5	12,6	1,1
egészséges életmód	36,8	46	15,9	1,3
fizikai erő	27,8	43,9	25,8	2,5

A következők azt vizsgáltuk, hogy a város ifjúságának problémaérzékenysége mit rejt. Arra kértük a válaszadókat, hogy egyes probléma és konfliktusforrásokat értékeljenek aszerint egy ötfokú skálán, hogy milyen mértékben látják azt problémának. A problémák sorrendjét a súlyosabbaktól lefelé a kevésbé súlyosak felé szemlélteti a következő ábra.

E témakörben arra is kíváncsiak voltunk, hogy egyes az országos településfejlesztési stratégiák végrehajtásában konfliktusokkal terhelt beruházásokkal, illetve a beruházások eredményeként fejlesztett alrendszerek tagjainak csoportjaival kapcsolatban milyen befogadó nézetekkel rendelkeznek a fiatalok. A vélekedéseket a következő ábra szemlélteti. Kötelességünk kiemelni, hogy a támogatói oldalon lefelé haladva ellenzői oldalon egyre növekvő tábor jelentkezik: menekülttábor létesítését 22% ellenzi, börtön építését 38%, romaklub létesítését 44%. (Ld. 36. Ábra. Melléklet)

Tegyük fel, hogy a jövőben számos új intézmény, szervezet létesül majd a városban. Te mennyire tudnád elfogadni az alábbi intézményeket, szervezeteket?	támogatja (%)
városi ifjúsági centrum	71,4
családsegítő központ	70,8
AIDS szűrőállomás	63,6
idősek otthona	58,9
szellemi fogyatékosok iskolája	52,6
hajléktalanszálló	49,6
alkohol és drogambulancia	46,8
serdülő pszichiátria	43,2
menekülttábor	35,1
börtön	19,5
romaklub	13,6

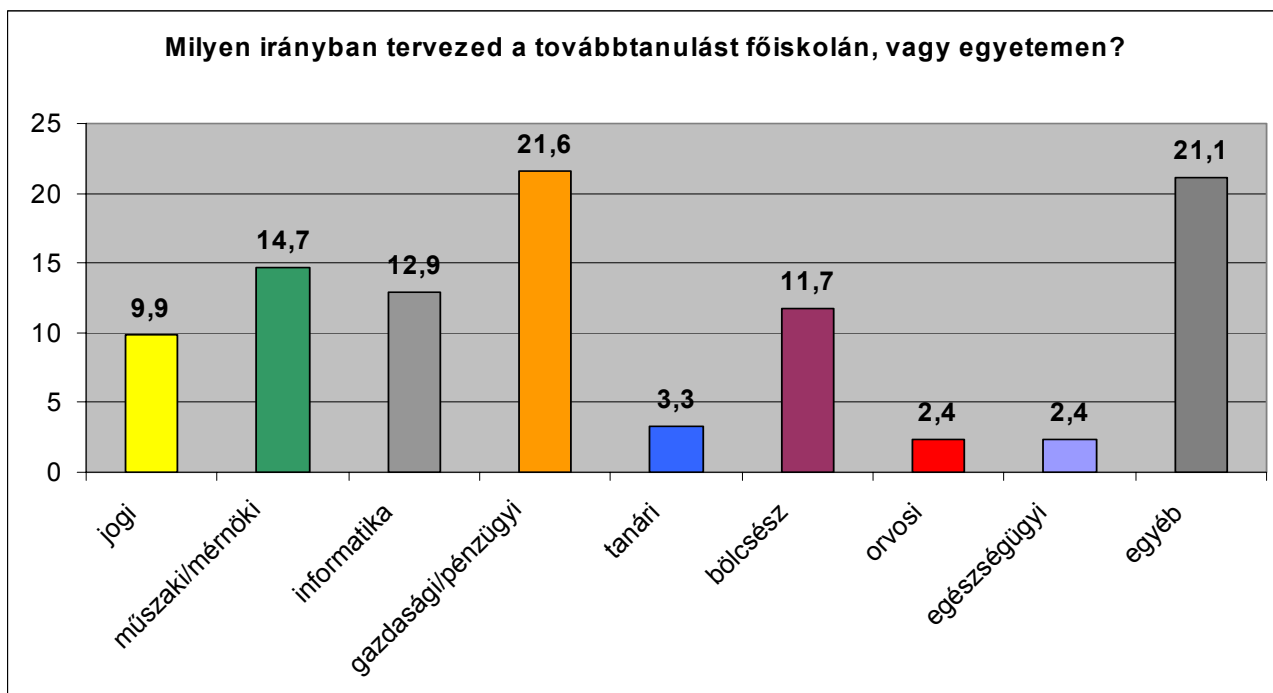
E kérdésblokk végén az orosházi fiatalok mint európai uniós polgárok viszonyrendszeréről érdeklődtünk. Azt kérdeztük az alanyainktól, hogy milyen hatással van az életére az a tény, hogy Magyarország 2004-től az Európai Unió tagja lett. A válaszok megoszlása azt mutatja, hogy a település ifjúsága eurooptimista: 6%-uk szerint egyértelműen pozitív a hatás, további 41%-uk szerint inkább pozitív a hatása, és a másik oldalon pedig 10%-uk (inkább negatív a hatása) és 4% (egyértelműen negatív a hatása) helyezkedik el.

IX. Továbbtanulás és átmenet a munka világába

Az orosházi fiatalok nagy része (68,9%) tervez felsőoktatási továbbtanulást, 9%-uk technikus végzettséget tervez, 18%-uk az érettségi után szeretné elhagyni az oktatási rendszert, és közel 3%-nyian szakmunkás bizonyítványt szeretnének.

A legtöbb fiatal diplomát szeretne szerezni, csupán 18 százalékuk elégszik majd meg az érettségivel és további 10 százalékuk technikus bizonyítvánnyal. A szakmunkás végzettséget tervező fiatalok aránya nagyon alacsony, ez a vélekedés azt jelzi, hogy ha a fiatalok vélekedési e téren nem változnak, akkor a település egy évtizeden belül komoly munkaerőhiánnyal fog küzdeni.

A felsőoktatási életkarrieréről való gondolkodás vizsgálata során azt az eredményt kaptuk, hogy az orosházi fiatalokat leginkább a gazdasági, pénzügyi pálya vonzza, de népszerűnek számítanak még a műszaki/mérnöki és informatikai szakmák is. A többi szakterület az országos átlagoknak megfelelően népszerű. (21%-ot kitevő „egyéb” válaszok nagyon polarizáltak, az 1-1 említéseket nyaláboltuk össze bennük.)

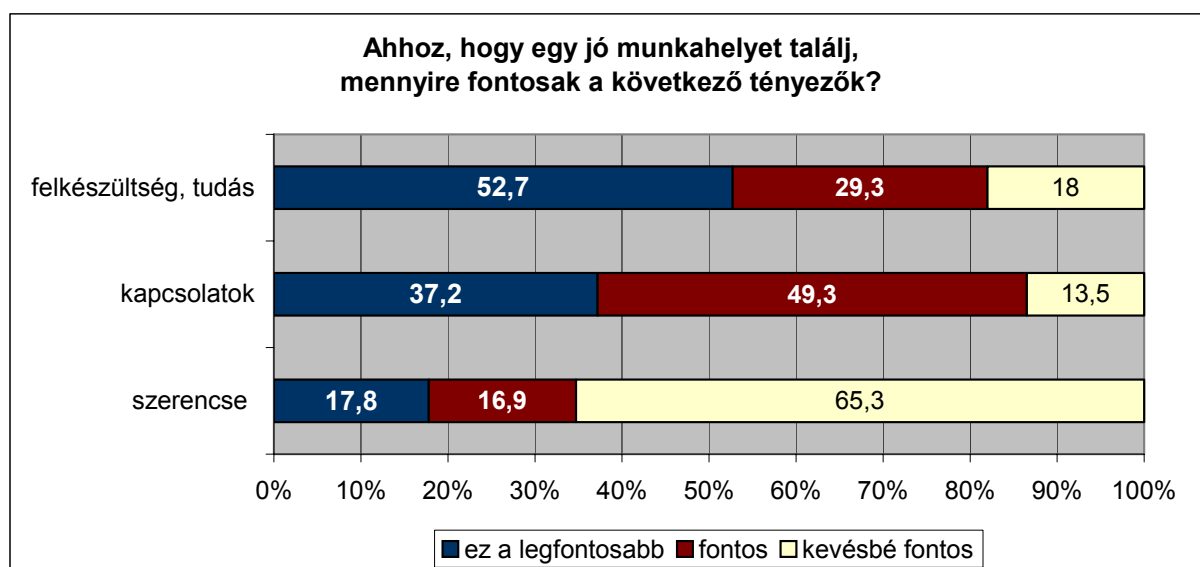

A település fiataljainak a felsőoktatásba való átmenetét vizsgáltuk úgy is, hogy a 2001 és 2007. közötti évek beli felvételi jelentkezések számából és ugyanezen időszakban a felvettek számából állítottunk fel egy-egy statisztikai táblát. A két tábla a mellékletben található. (38. Ábra és 39. Ábra) Itt röviden annyit szükséges elmondani, hogy a felvételi jelentkezések úgy alakultak a településről, hogy évenként körülbelül 1000 jelentkezés történik, ez a vizsgált időszakban összesen 6549 esetet eredményezett.

A jelentkezések népszerűségi sorrendje a következőképpen alakult: Szegedi Tudományegyetem – SZTE (összesen 2115 jelentkezés a hat év alatt), a Tessedik Sámuel Főiskola – TSF (991 jelentkezés) és aztán összesen 200 jelentkezés alatt ELTE, KJF, PTE, DE, SZIE. A felsőoktatásba felvételt nyertek adattábláiból azt olvashatjuk le, hogy az intézményi verseny megoszlása a top-on ugyanaz, első

helyen toronymagasan az SZTE áll (hat év alatt összesen 1529 fő felvétellel), második a TSF (713 felvétellel), és a harmadik helyen pedig a KJF áll (185fő). A település fiatalságából 2001 és 2006 között mindösszesen 4014 fő nyert felvételt valamelyik felsőoktatási intézménybe. A településen működő Kodolányi János Főiskolai kihelyezett tagozatnak, miként a dinamikus emelkedő létszámok is jelzik jelentős hatása lehet a város életére a helyi értelmiségképző funkciója miatt ezért e tematikában a helyzetelemzés részeként kvalitatív módszertan alapján fókuszcsoportos kutatást végeztünk a KJF-en. Ugyanakkor a felsőoktatásba való átmenet „útjait” jelentősen befolyásolja a közeli tudományegyetem regionális fejlesztő szerepköre is, mely megaintézményi jellegéből és a sokszínű képzési kínálatából adódóan természetes módon szívja magához a dél-alföldi régió továbbtanulni vágyó fiataljait, akik a végzettség megszerzése után legtöbbször hazaindulnak.

A munka világába való átmenetről kutatva először arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen szubjektív nézetekkel bírnak a fiatalok. Art kértük tőlük, hogy mondják meg, szerintük a szak tudás, a kapcsolatok és a szerencse hármásából melyik milyen mértékben határozza meg a jó állás megszerzését. A válaszok megoszlását szemlélteti a következő ábra.

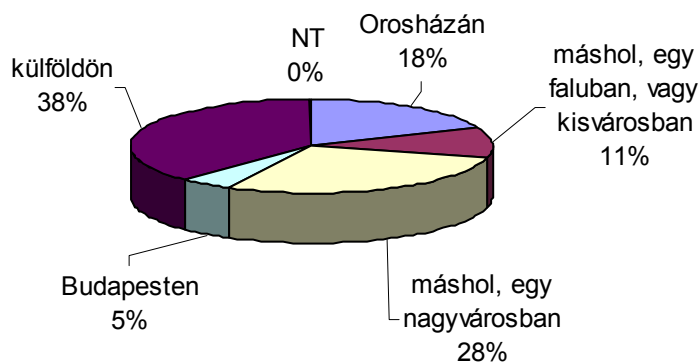

A következőkben azt vizsgáltuk, hogy miképpen rendeződnek a fiatalok a munkaerő-piaci elvárásai. A település ifjúságának vélekedései szerint a legfontosabb a fizetés összege (75% jelezte, hogy e szempont nagyon fontos), aztán a munkahelyi közösség (68%), a munka érdekes volta (49%), a fizetés melletti egyéb juttatások (pl. üdülési csekk, telefon, benzinpénz) megléte (43%), a szakmai előmenetel lehetősége (34,8%), illetve, hogy magas legyen a munka presztízse (25%). A preferencia rangsor utolsó helyein a következő tényezők állnak fiatalok-e a munkatársak (csak a válaszadók negyedének nagyon fontos), országosan elismert legyen a cég (16%-nak nagyon fontos), közel legyen a munkahely (11%-nak nagyon fontos), illetve a cégnek külföldi tulajdonosa legyen (9%-nak nagyon fontos és 67%-nak nem fontos) (Részletes adatok a Mellékletben szereplő 40. Ábrán)

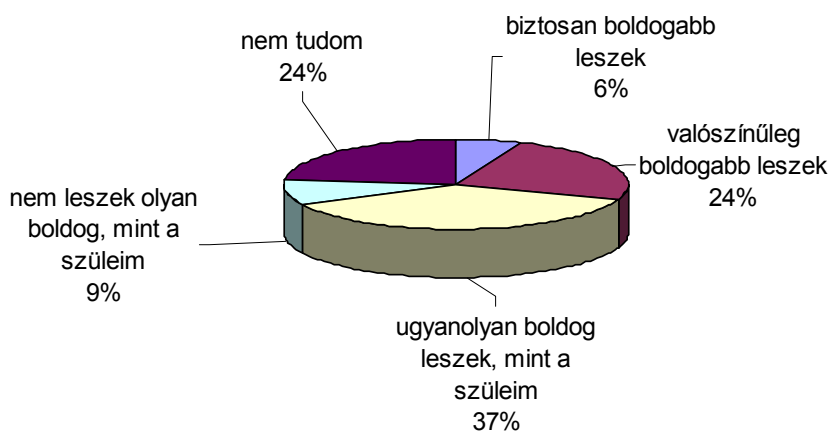
Az utolsó szakaszokban azt vizsgáltuk, hogy mennyiben vélekednek az Európai Unió adta közös munkaerőpiacban, illetve felsőoktatási térben a fiatalok. Az orosházi fiatalok 13%-a erősen gondolkodott már azon (konkrét tervei is vannak), hogy az EU más országában telepedik le és további 35%-nyi fiatal már eljátszott ezzel gondolattal. Az ideiglenes munkavállalás lehetősége a válaszadók egyötödét már a konkrét tervezésig is eljuttatta, de a fiatalok további 50%-a már szintén gondolkodott erről. A európai tanulmányokat tervez a fiatalok 8%-a, míg közel felük gondolkodik róla. (41. Ábra. Melléklet)

A helyzetelemzést két életút-tervre vonatkozó kérdéssel zárjuk. Hol szeretnék élni felnőtt korukban a fiatalok, illetve a szülei életéhez viszonyítva boldogabb vagy boldogtalanabb életet képzelnek el. A megoszlásokat a két záró ábra szemlélteti.

Ha megválaszthatnád a helyet, te hol szeretnél élni felnőtt korodban?

Szerinted boldogabb leszel, mint a szüleid?

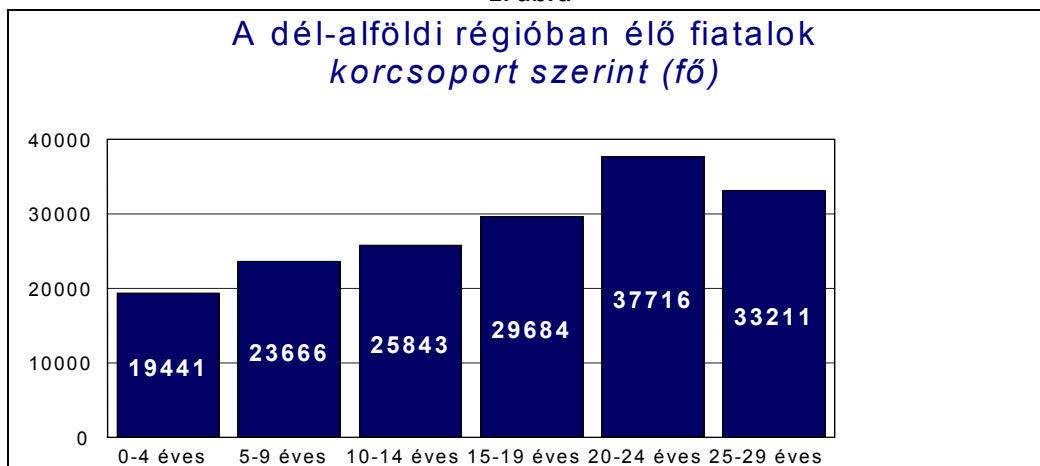

IRODALOM

- 1) AZZOPARDI, A – FURLONG, A – STALDER, B: *Sebezhető ifjúság. Sebezhetőség az oktatásban, a munkavállalásban és a szabadidőben Európában*. Belvedere, 2003
- 2) BAUER BÉLA [ET.AL.] (– JANCÁS CSABA – TARNAY ISTVÁN): *Ifjúságpolitikák. Új Mandátum – MTA SZKI*, 2005
- 3) CSATÁRI BÁLINT – LENGYEL IMRE – NAGY IMRE – NAGY GÁBOR: *A Dél-alföldi Régió Területfejlesztési koncepció felülvizsgálata*. DARFT – MTA, 2005
- 4) *Dél-alföldi Regionális Egészségfejlesztési Program Helyzetfelmérés*. EM Csoport Kht.
- 5) *Dél-alföldi Régió Helyzetelemzés*. 2005.05.06 (2. számú munkaanyag) (www.del-alfold.hu)
- 6) GÁBOR KÁLMÁN: *Társadalmi átalakulás és ifjúság – A szabadság mint esély*. [szerk. Jancsák Csaba], Belvedere, 1999, 2000
- 7) *Ifjúság 2000 Gyorsjelentés* [szerk. Bauer Béla et. al.], 2001
- 8) *Ifjúság 2004 Gyorsjelentés* [szerk. Bauer Béla et. al.], 2005
- 9) *Ifjúsági korszakváltás – Ifjúság az új évezredben*. [szerk. Gábor Kálmán és Jancsák Csaba] MTA SZKI – PH FOK – Belvedere, 2004
- 10) JANCÁS CSABA: Ifjúsági civil szervezetek a dél-alföldi régióban. In. *Civil Szemle* 2007/3-4, 69-88
- 11) JANCÁS CSABA – TARNAY ISTVÁN – VAJDA ÁRPÁD – ZÁVOGYÁN MAGDOLNA: *Dél-alföldi regionális ifjúsági helyzetelemzés*. Belvedere, 2006
- 12) Népszámlálási adatok, 2001 (KSH)
- 13) Nonprofit szervezetek Magyarországon. KSH, 2000

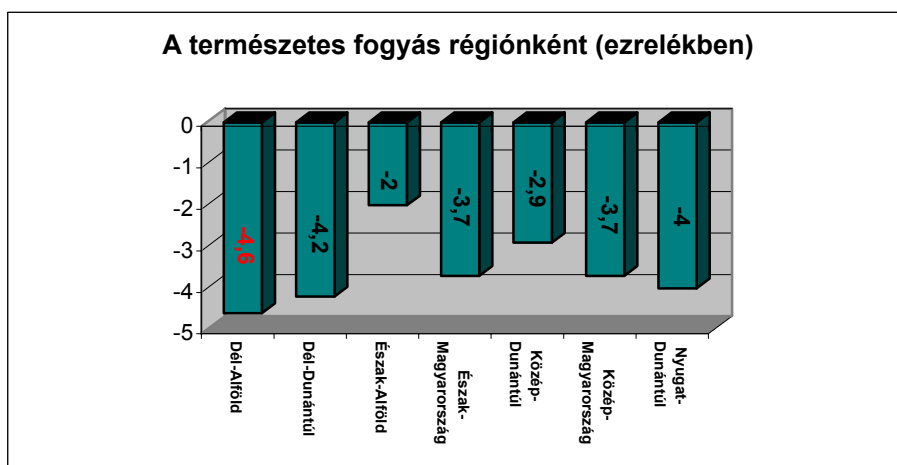
MELLÉKLETEK

1. ábra

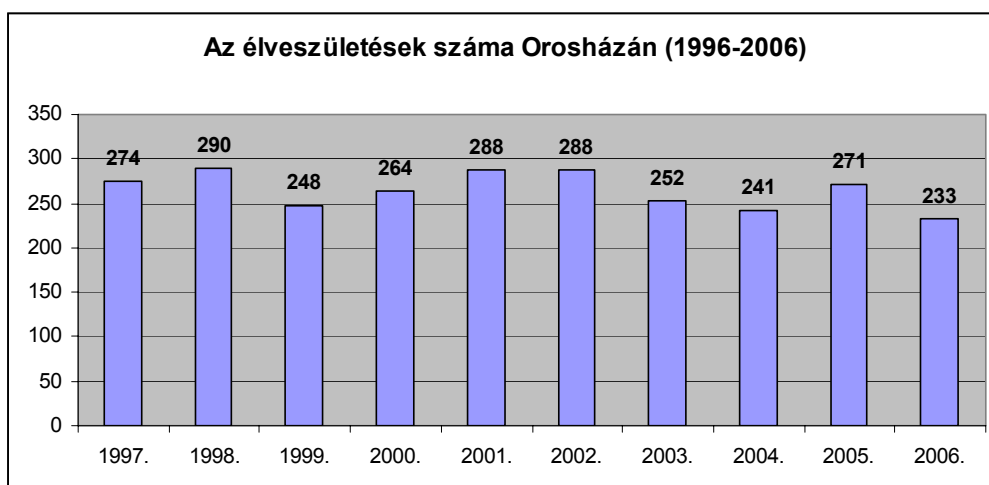

Forrás: KSH

2a. ábra

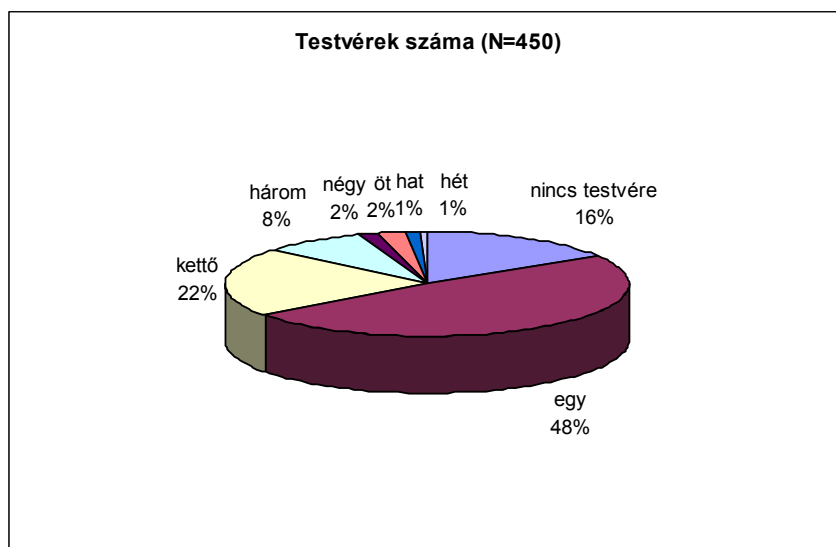

2b. ábra

Forrás: KSH

3. ábra

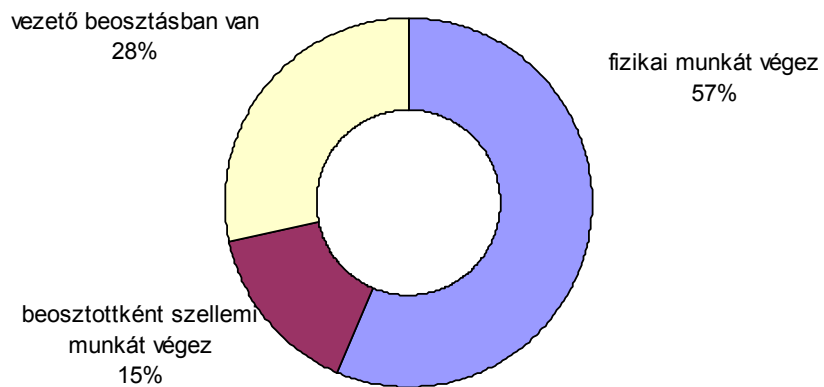
4. ábra

Ha valaki bejárós, honnan jár be?		Ha valaki kollégista, hol az állandó lakhelye?	
Árpádtelep	Mezőkovácsháza	Battonya	Magyarbánhegyes
Békéssámszon	Nagybánhegyes	Békéssámszon	Medgyesbodzás
Csanádapáca	Nagykanizsa	Békésszentandrás	Mindszent
Csanádpalota	Nagymágocs	Csabacsüd	Sarkad
Csorvás	Nagyszénás	Dombegyház	Szarvas
Gádoros	Pusztaföldvár	Dombiratos	Székkutas
Gerendás	Rákóczitelep	Gerendás	Tótkomlós
Kakasszék	Szeged	Kevermes	
Kardoskút	Székkutas		
Kaszaper	Tatársánc		
Kondoros	Tótkomlós		

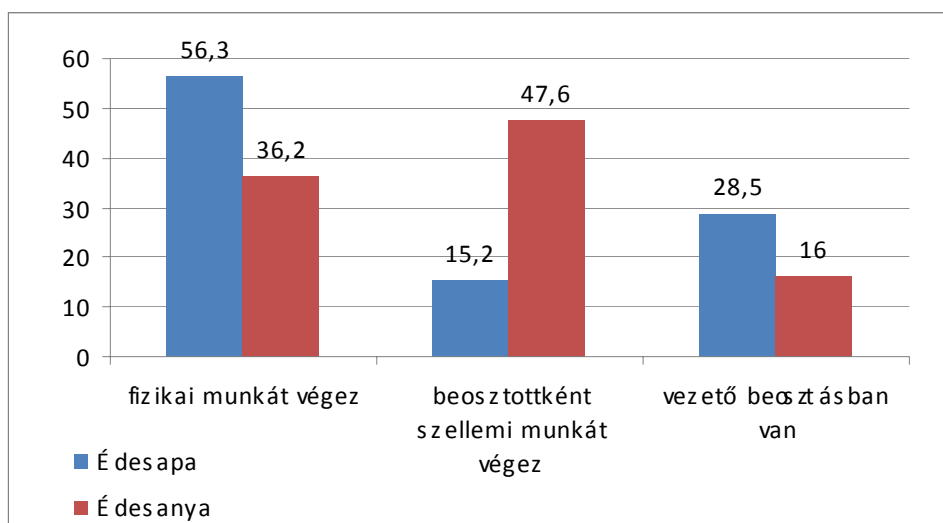
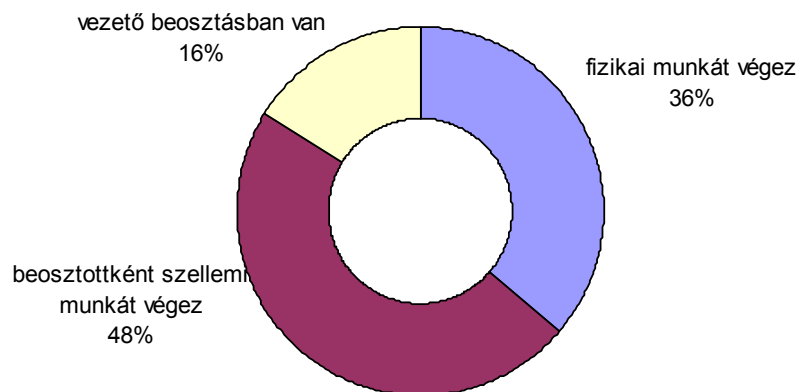
5. ábra

Édesapa munkaköre

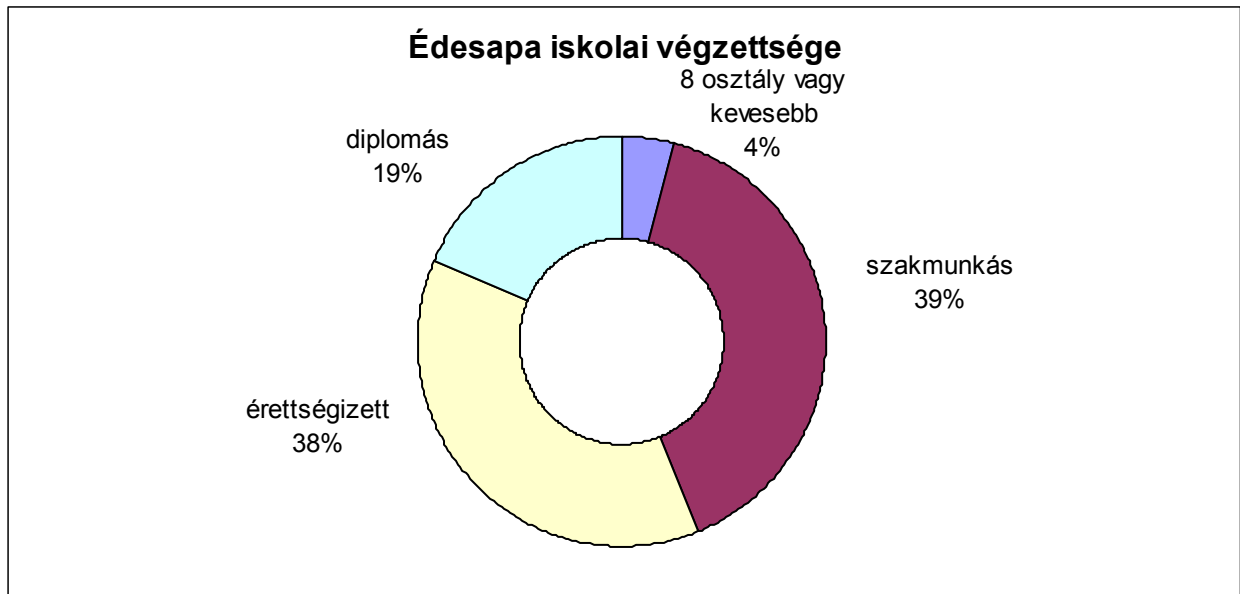

6. ábra

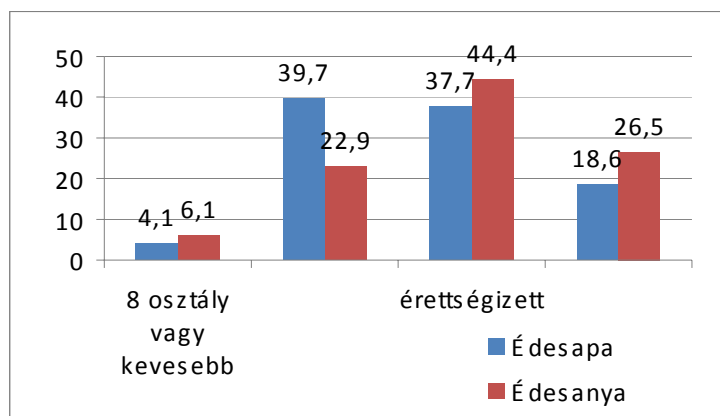
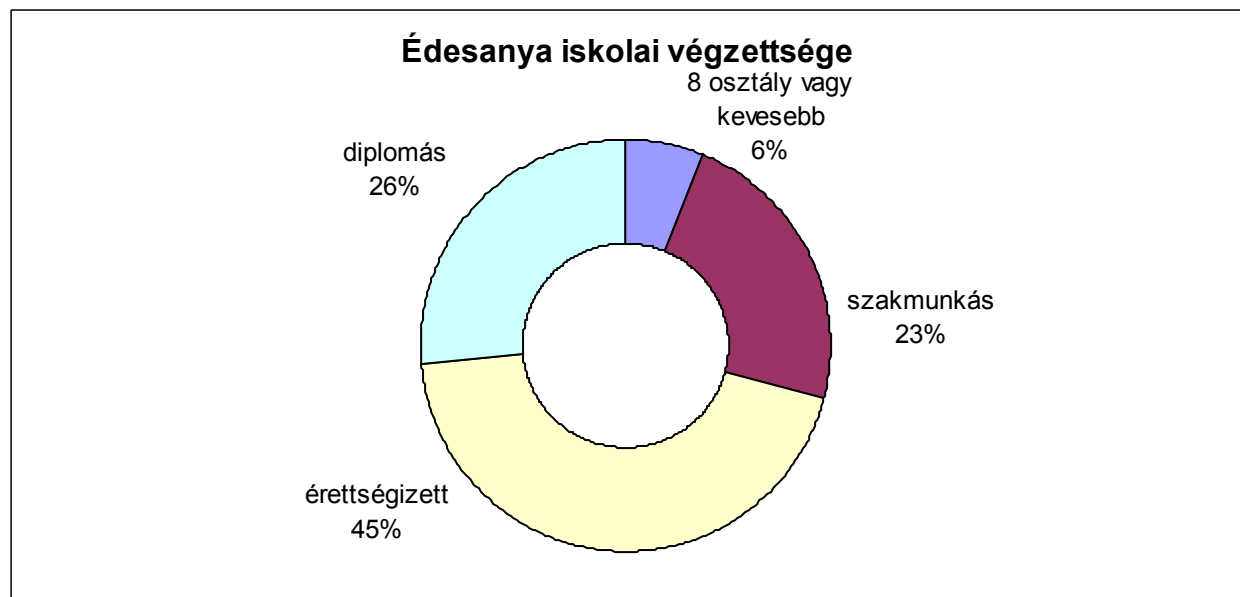
Édesanya munkaköre

7. ábra

8. ábra

9. ábra

A család anyagi helyzete a többséghez képest (%)	
nem tudom	1,3
sokkal rosszabb	0,4
rosszabb	10,4
ugyanolyan, átlagos	66,5
jobb	20,5
sokkal jobb	0,9

10. ábra

Hogyan változott az elmúlt években családok anyagi helyzete? (%)	
nem tudom	5,7
sokkal rosszabb lett	4,5
rosszabb lett	27,9
nem változott, ugyanolyan	40
jobb lett	18,8
sokkal jobb lett	3,1

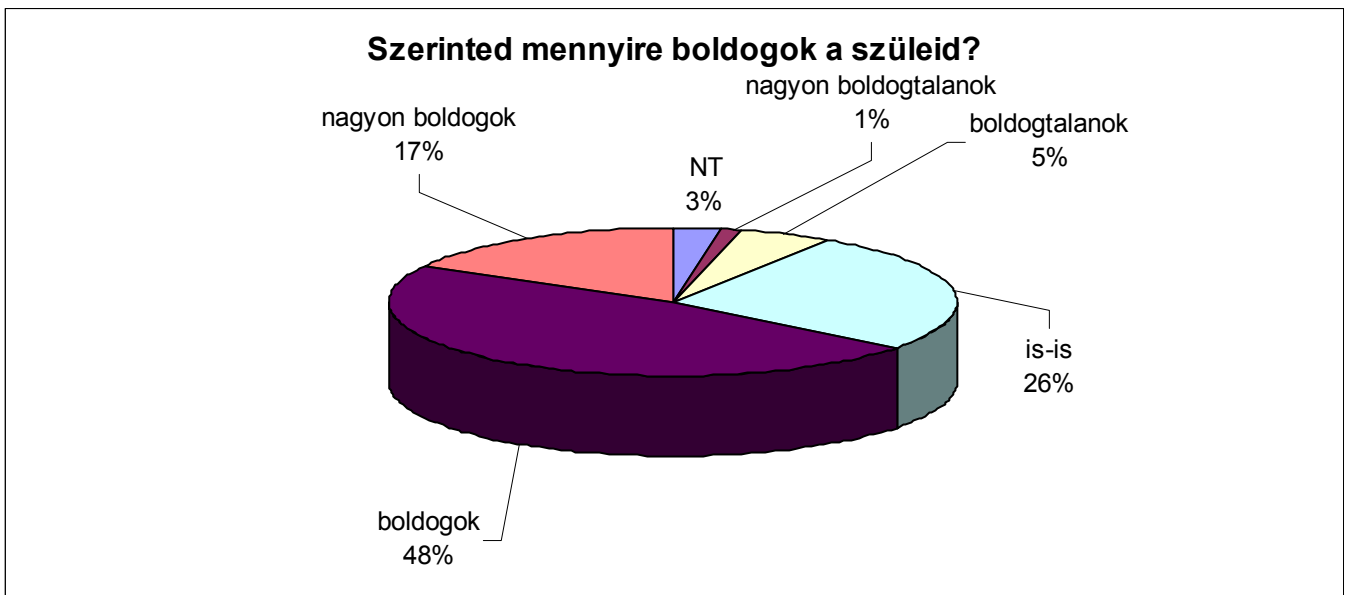
11. ábra

Mennyire jellemző a családjadra, hogy... ?	<i>egyáltalán nem jellemző</i>	<i>inkább nem jellemző</i>	<i>inkább jellemző</i>	<i>nagyon jellemző</i>
hétvégéket együtt töltitek	4,9	20,4	39,5	35,2
sokszor beszélgettek egymással	5,1	15,4	44,4	35
nyári szabadságot együtt töltitek	6	21,2	41,6	31,2
együtt kirándultok	16,5	23,2	29,7	30,6
gyakran vagytok együtt	4,5	20,7	52,1	22,7
együtt végzitek a házimunkát	9,4	24,3	48,1	18,3
együtt reggeliztek	31,8	39,6	22	6,5
együtt jártok moziba	57,9	27,3	9,8	4,9

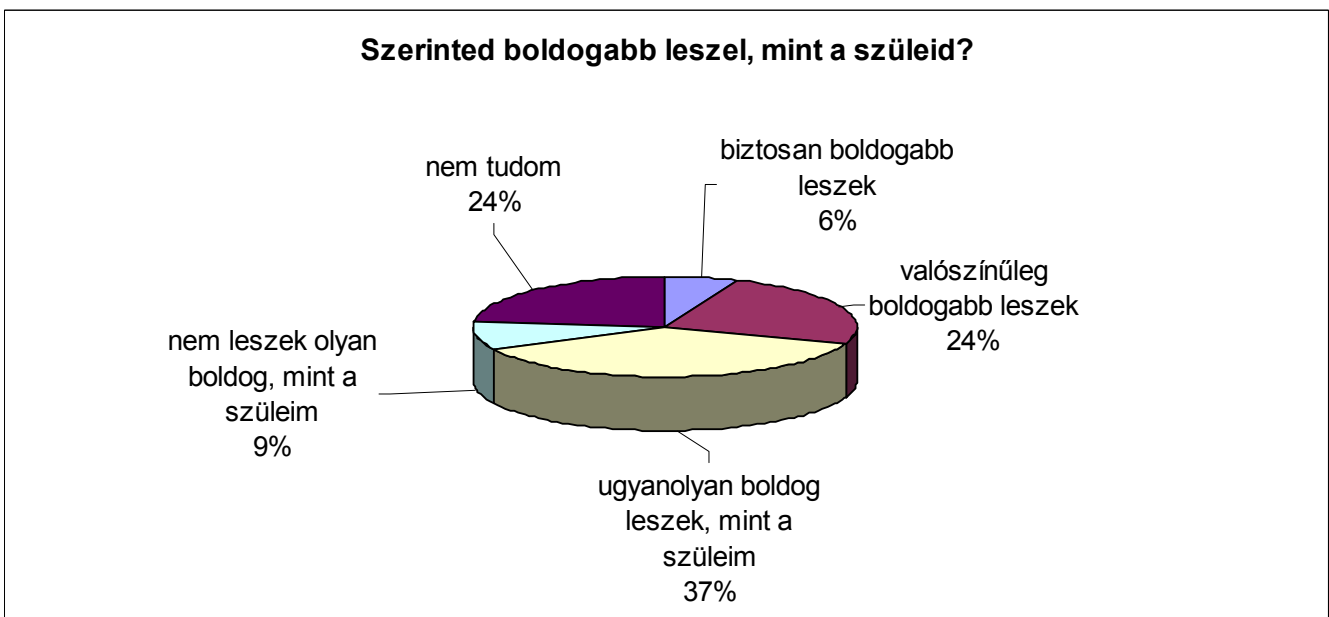
12. ábra

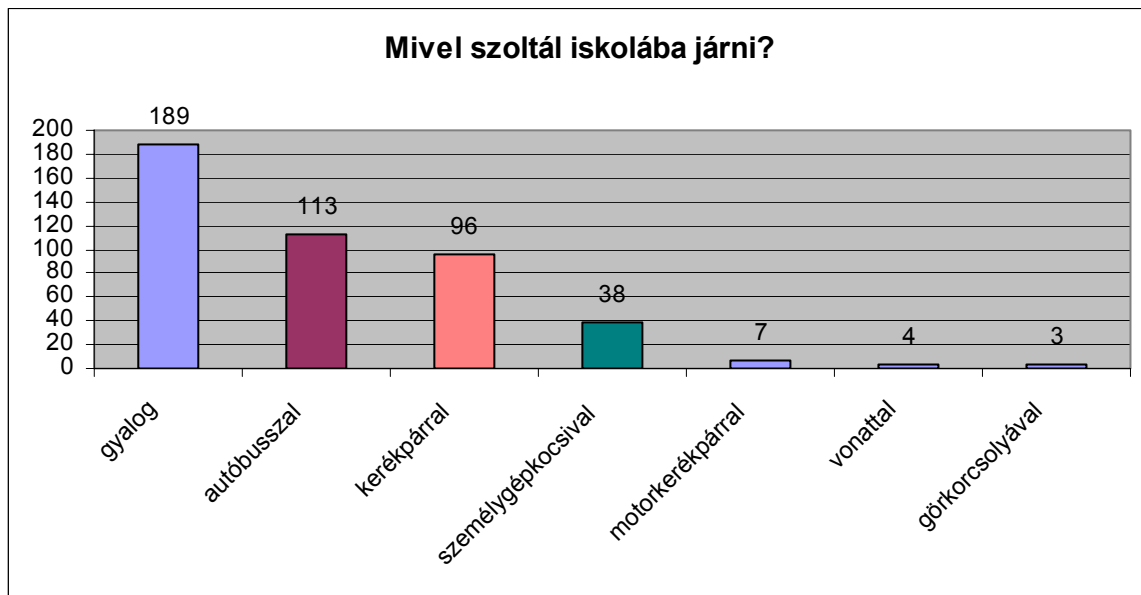
13. ábra

14. ábra

15. ábra

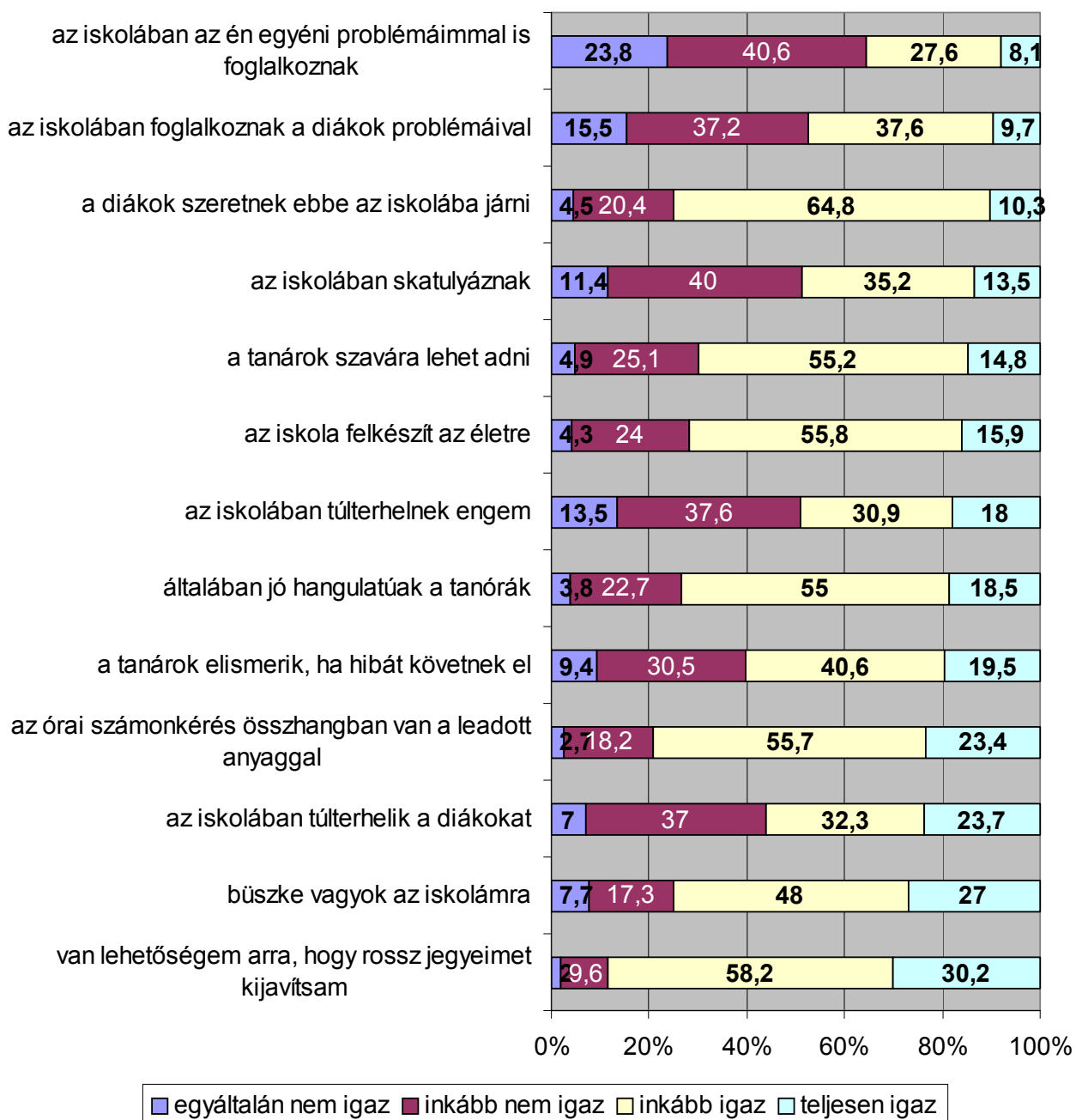

16. ábra

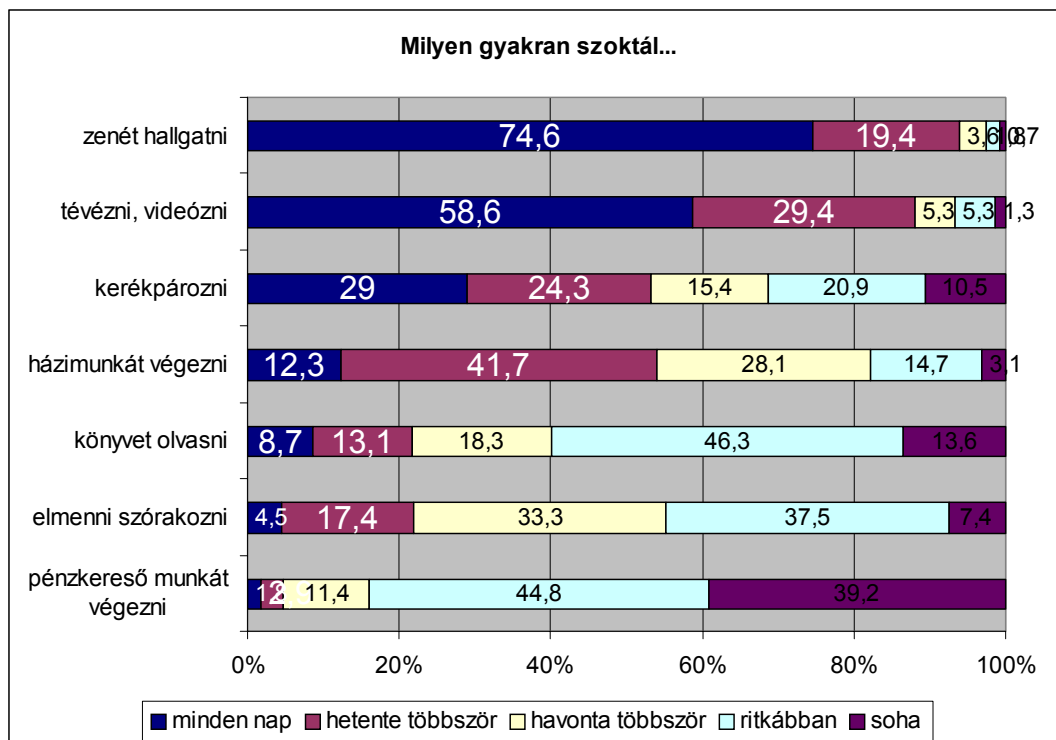
Milyen gyakran fordul elő, hogy... ?	soha	ritkán	gyakran
a diákok megszegik a házirendet	1,2	60	38,8
megszeged az iskola házirendjét	40,3	51,8	7,9
a tanárok megszegik a rájuk vonatkozó házirendet	39,6	52,8	7,6

17. ábra

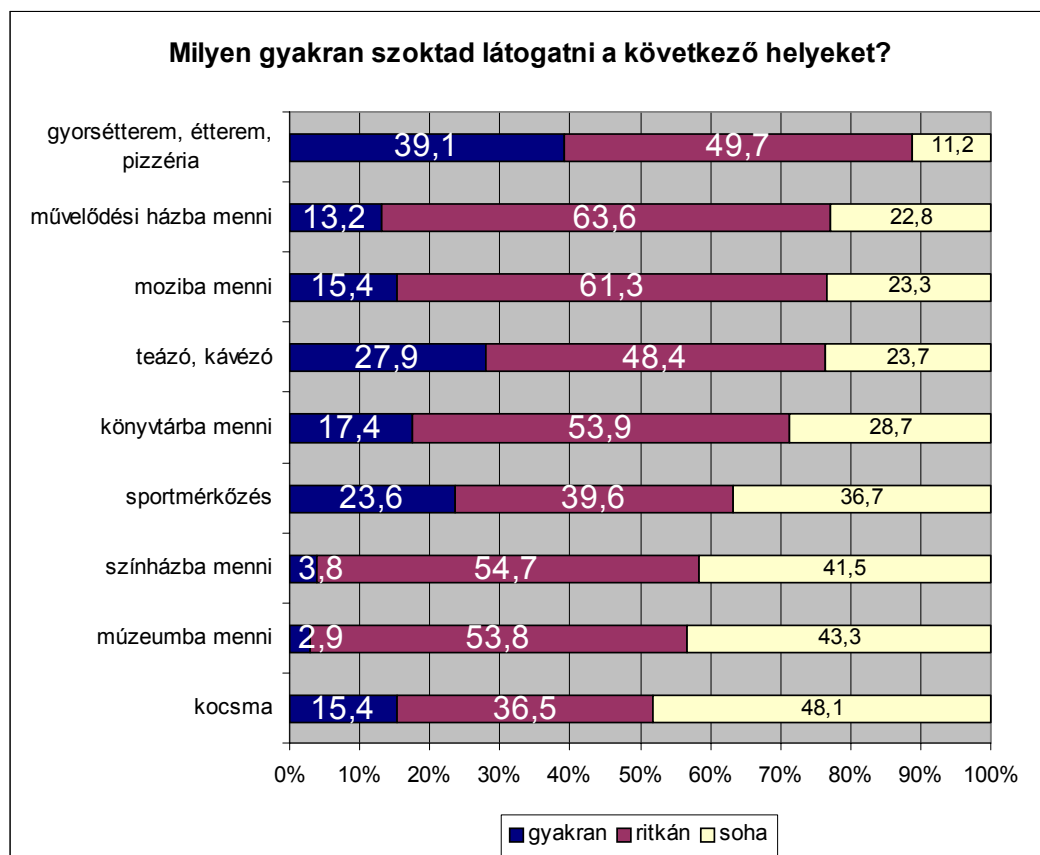
Az iskolákkal kapcsolatosan mennyire igazak a következő kijelentések?

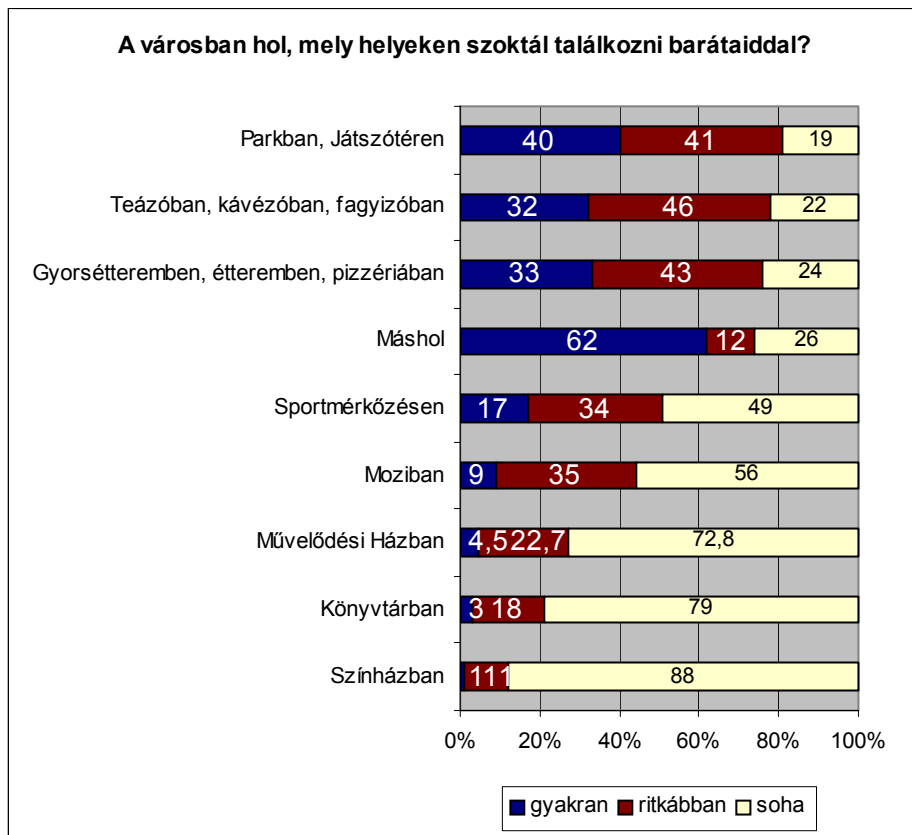
18. ábra

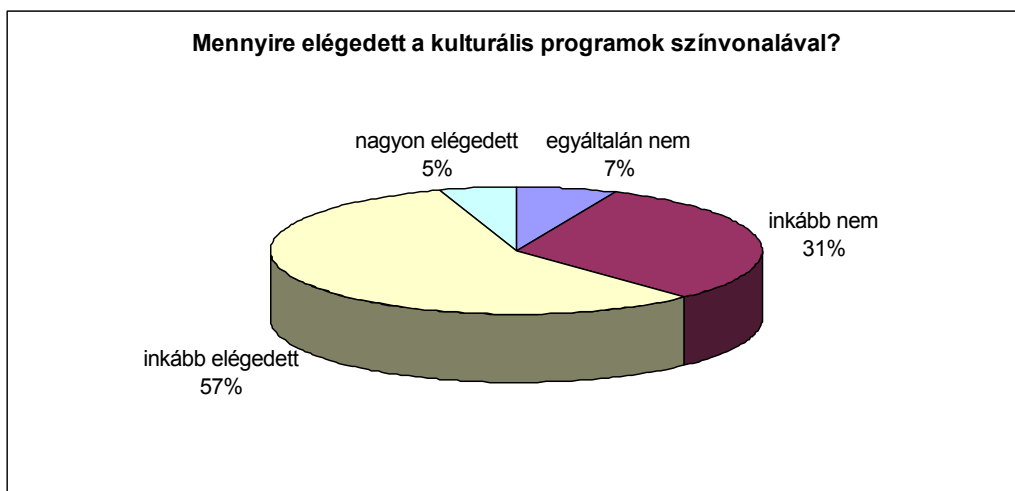
19. ábra

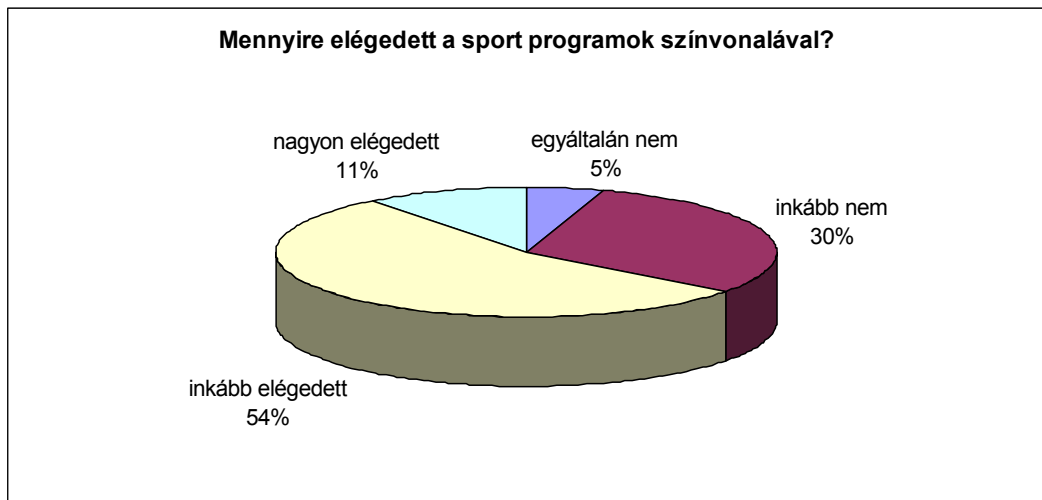
20. ábra

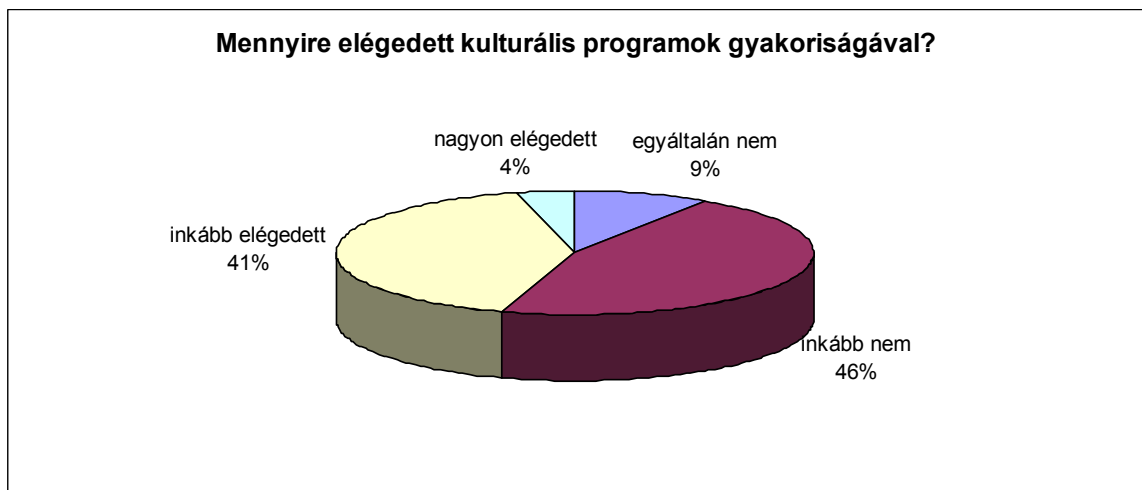
21. ábra

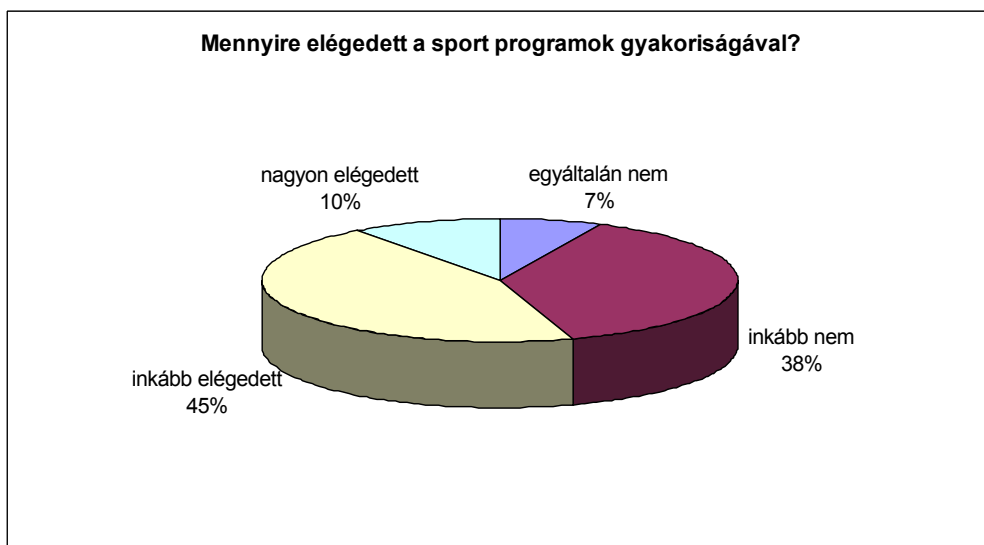
22. ábra

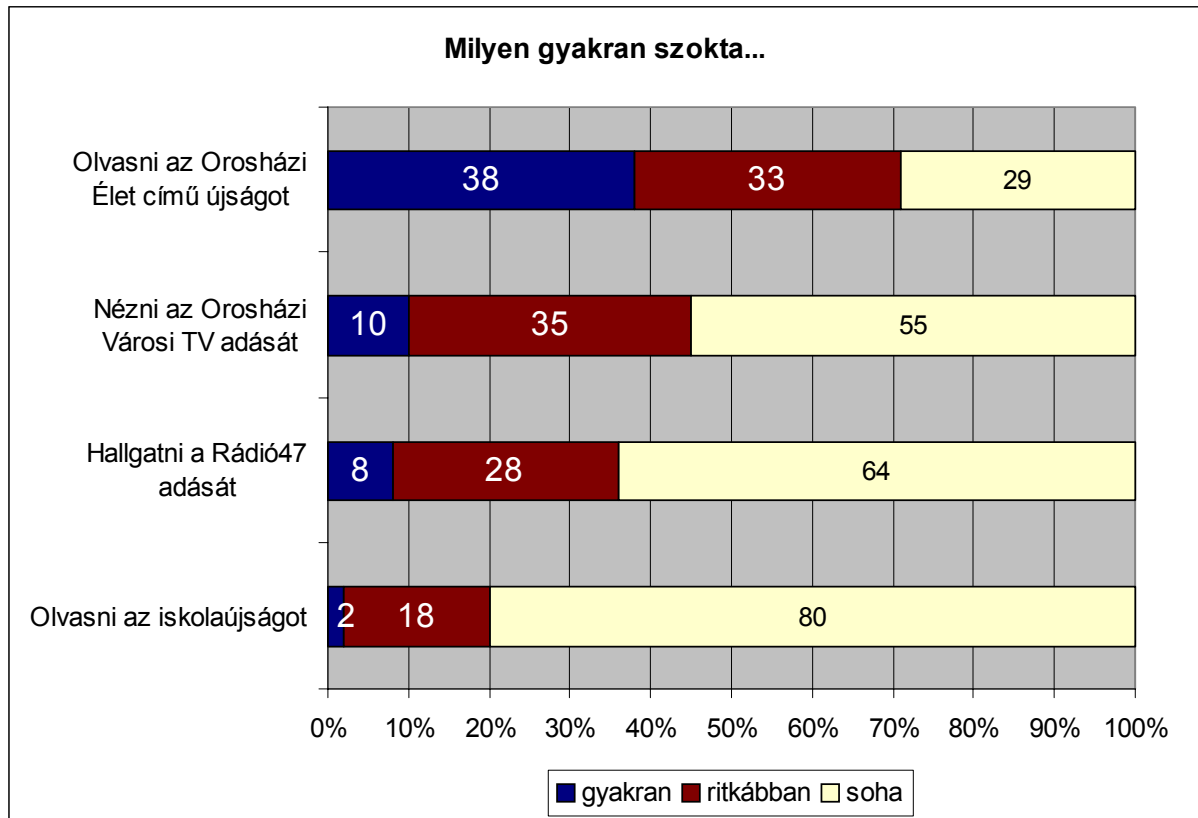
23. ábra

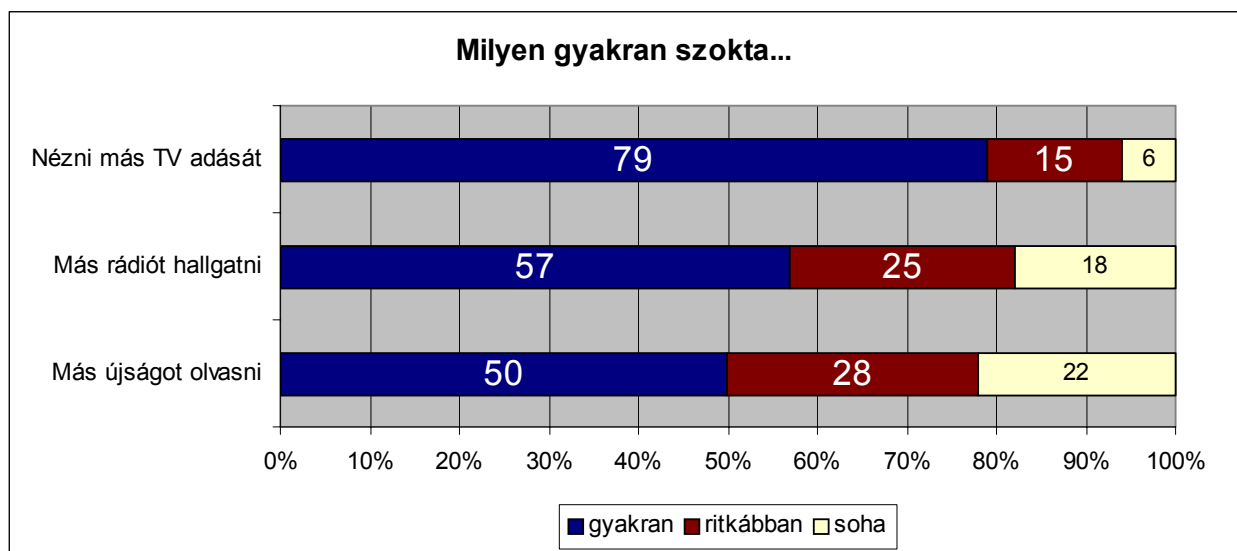
24. ábra

25. ábra

26. ábra

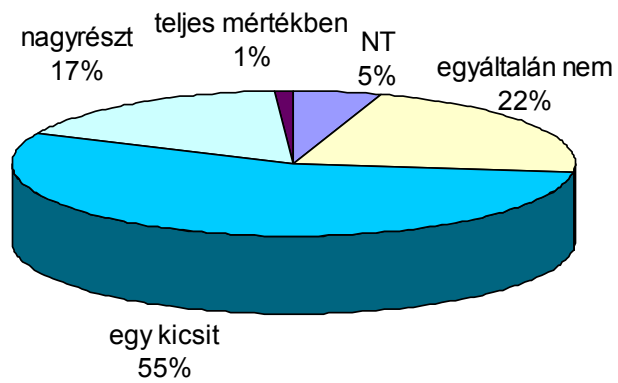
27. ábra

Mi a hobbija?								
Említések száma (összes érdemi válasz)								
SPORT (159)	ALKOTÁS(38)	ZENE (37)	SZÁMÍTÓGÉP (26)	OUTDOOR (16)	MŰVELŐDÉS (13)	AUTÓ, MOTOR (12)	JÁTÉK (9)	EGYÉB (14)
Aerobic 4	Festés 1	Éneklés 9	Hangtechnika 1	Horgászat 8	Csillagászat 1	Autó 3	Biliárd 1	Anime 2
Asztalitenisz 2	Filmezés 1	Színjátszás 3	Internet 8	Kert 1	Írás 2	Kocsikázás 1	Csocsó 1	Asztrológia 1
Atlétika 1	Fotózás 3	Zenehallgatás 8	Képszerkesztés 1	Kutyázás 4	Nyelvtanulás 2	Motor 7	Póker 1	Mazsorett 1
Kerékpár 14	Kézmű, iparmű, barkács 10	Zenélés 16	Mixelgetés 1	Séta 2	Olvasás 8	Vezetés 1	Sakk 3	Menetjeggyűjtés 1
Birkózás 1	Lakberendezés 1	Zeneszerzés 1	Mu 1	Természetjárás 1			Szerepjáték 3	Önkéntesség 1
Bmx 2	Rajzolás 12		Számítógép 14					Ördögbot 1
Búvárkodás 2								Pogo 1
Capoeira 1								Rappelés 1
Extreme sport 1								Sütés 1
Fallabda 1								Trigal (?) 1
Floorball 3								Vásárlás 1
Foci 25								Versenyzés 2
Futás 5								
Gördeszka 4								
Görkorcsolya 16								
Karate 1								
Kézilabda 5								
Kondi 6								
Kosárlabda 10								
Lovaglás 10								
Spin-racing 3								
Sport 9								
Streetball 1								
Tánc 14								
Tenisz 7								
Úszás 9								

Vívás 2								
---------	--	--	--	--	--	--	--	--

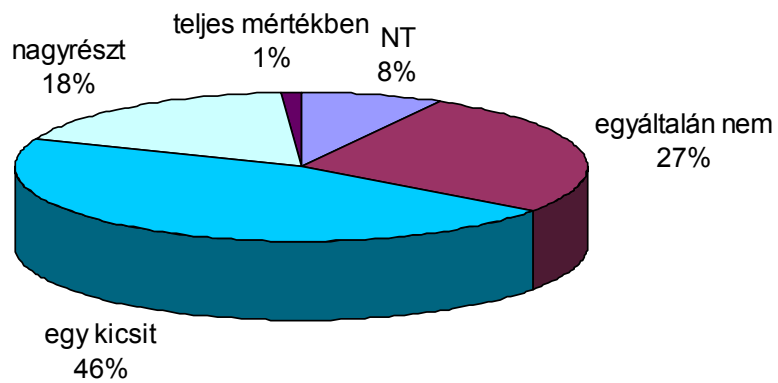
28. ábra

Mennyire bízol abban, hogy a város vezetői jó munkát végeznek?

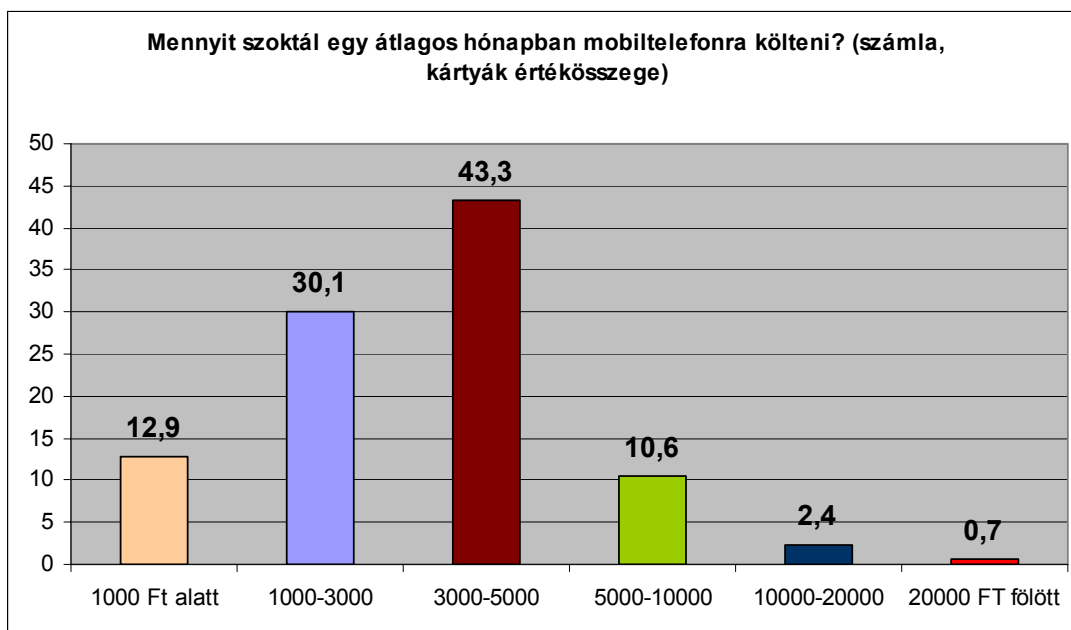

29. ábra

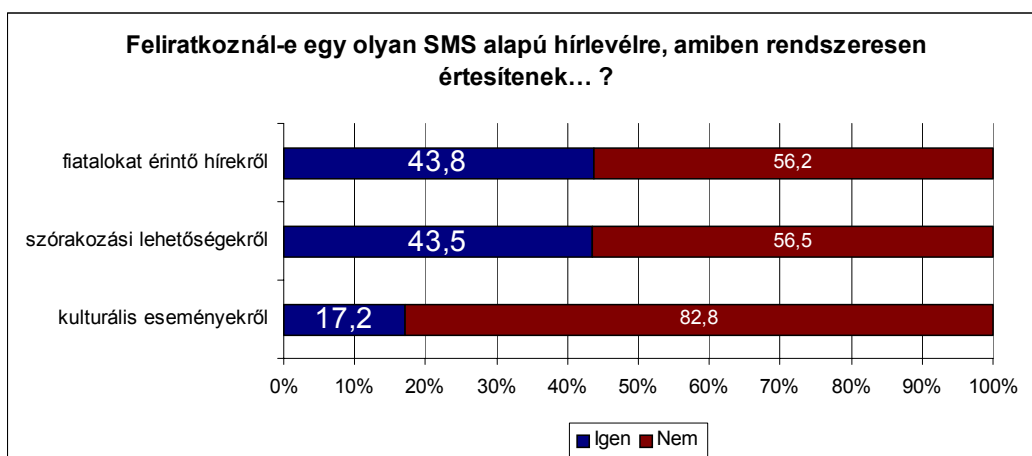
Mennyire veszik figyelembe döntéseiknél a fiatalok igényeit?

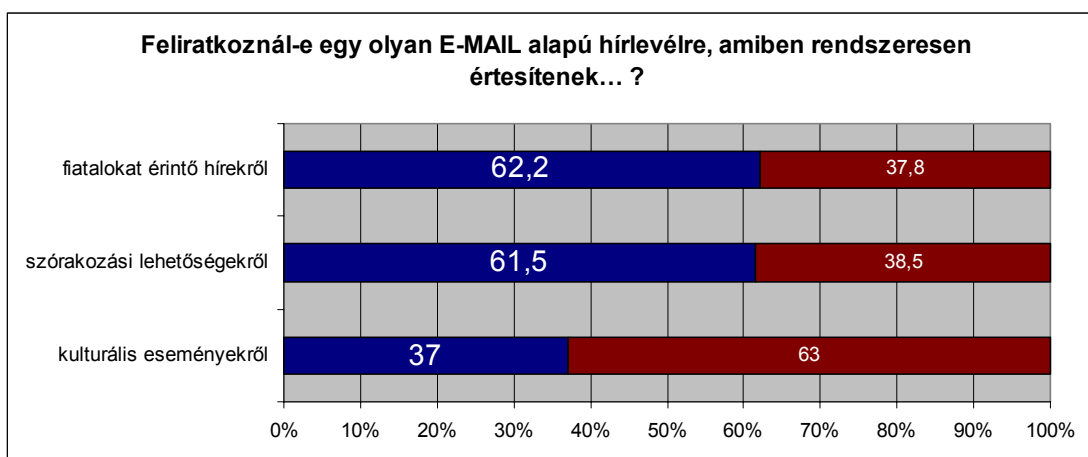
30. ábra

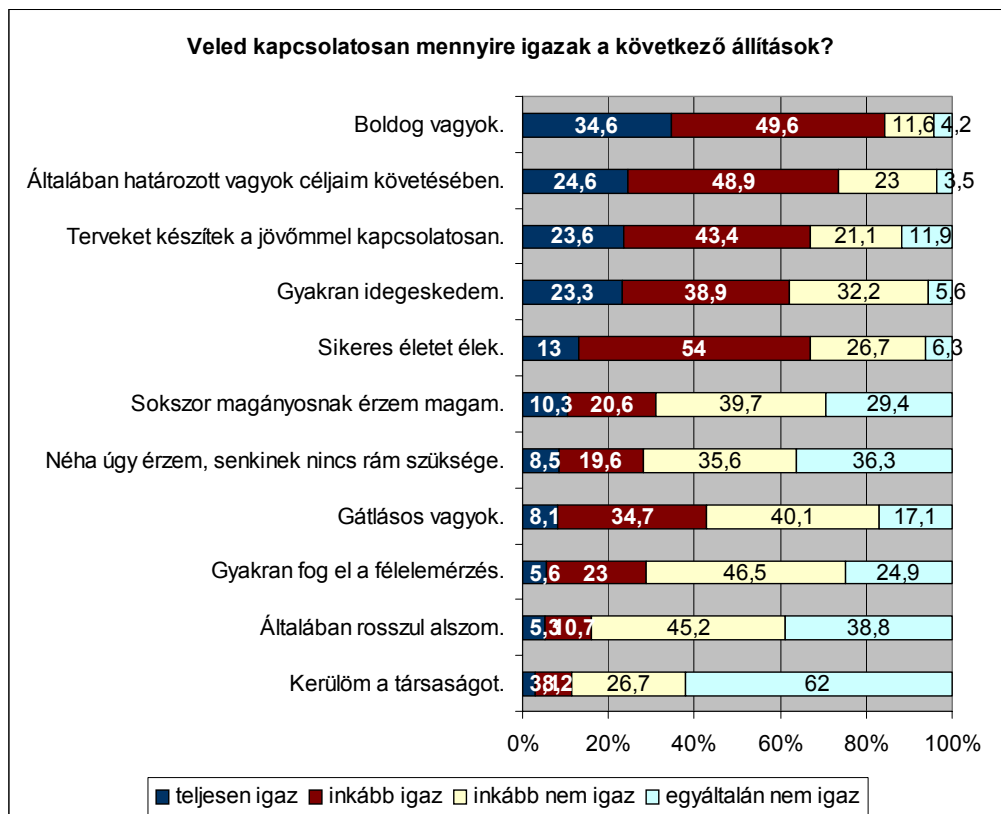
31. ábra

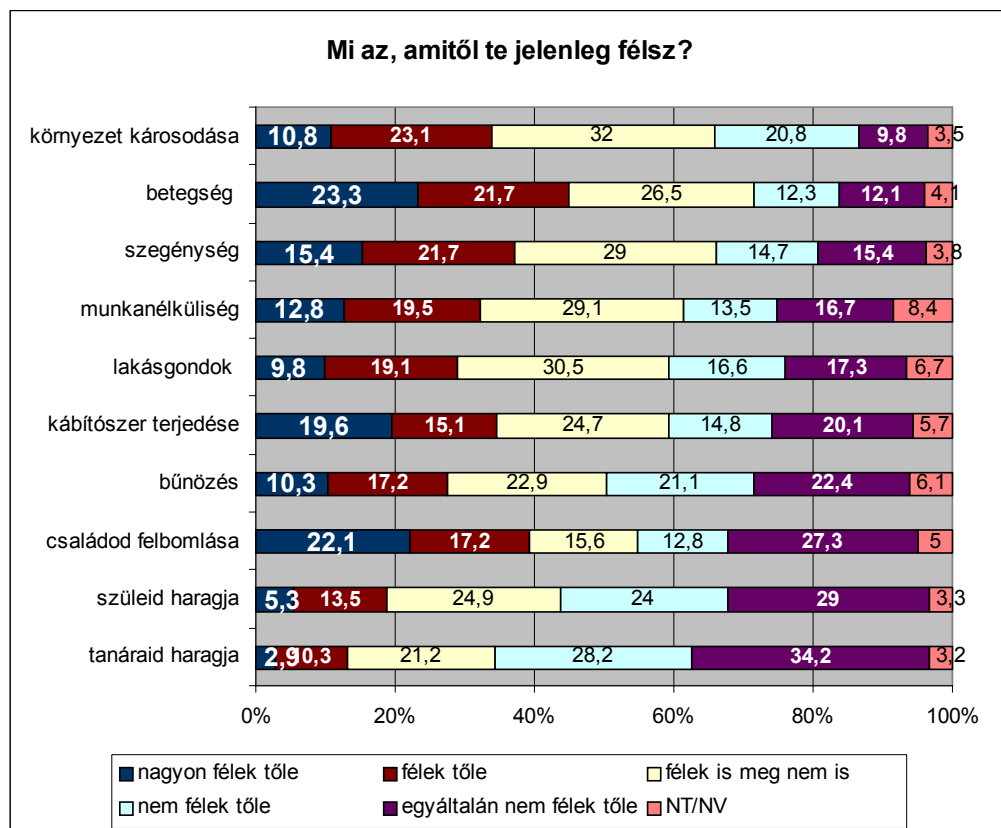
32. ábra

33. ábra

34. ábra

35. ábra

Mennyire fontosak az alábbi értékek az Ön életében?
(az érdemi válaszok átlaga – egyáltalán nem fontos: 1, rendkívül fontos: 5)

Ifjúság2000		Ifjúság2004	
1. családi biztonság	4,84	1. családi biztonság	4,81
2. békés világ	4,80	2. szerelem, boldogság	4,77
3. szerelem, boldogság	4,76	3. igaz barátság	4,69
4. belső harmónia	4,66	4. békés világ	4,66
5. igaz barátság	4,64	5. belső harmónia	4,62
6. szabadság	4,56	6. szabadság	4,51
7. gazdagság	4,22	7. kreativitás	4,04
8. társadalmi rend	4,13	8. a tradíciók tisztelete	3,90
9. érdekes élet	4,02	9. érdekes élet	3,89
10. változatos élet	3,98	10. változatos élet	3,89
11. kreativitás	3,94	11. a szépség világa	3,83
12. nemzet szerepe	3,87	12. társadalmi rend	3,75
13. a tradíciók tisztelete	3,80	13. gazdagság	3,66
14. szépség	3,60	14. nemzet szerepe	3,60
15. vallásos hit	2,61	15. vallásos hit	2,98
16. hatalom	2,55	16. hatalom	2,62

2000-hez képest legalább két hellyel előrébb került

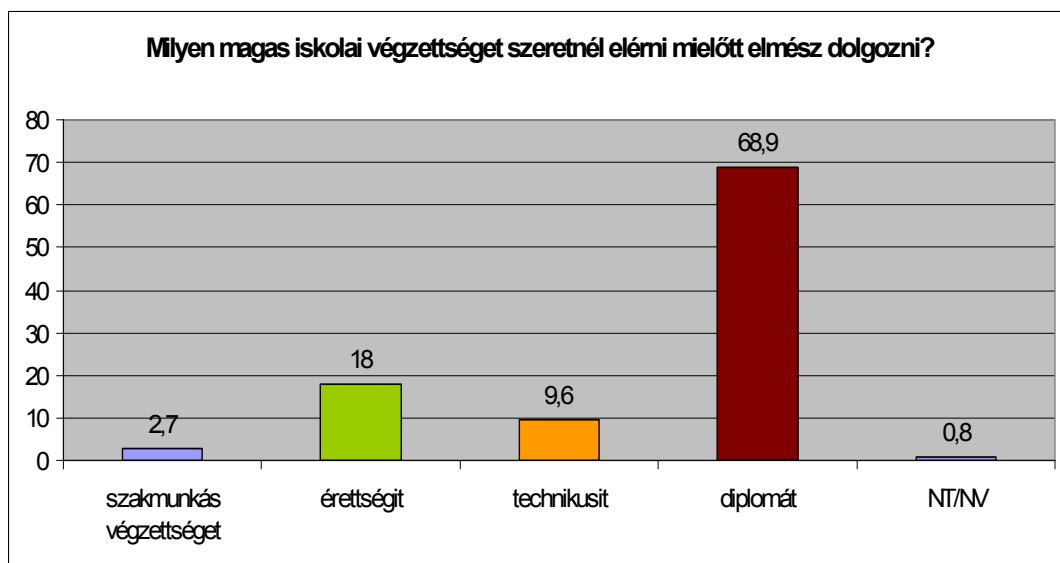
2000-hez képest legalább két hellyel hátrébb került

Ifjúság 2004 (N = 8000)

36. ábra

Tegyük fel, hogy a jövőben számos új intézmény, szervezet létesül majd a városban. Te mennyire tudnád elfogadni az alábbi intézményeket, szervezeteket?	<i>nagyon támogatnám</i>	<i>inkább támogatnám</i>	<i>közömbös</i>	<i>inkább ellenezném</i>	<i>nagyon ellenezném</i>	<i>Nem tudom</i>
romaklub	3,4	10,2	35,1	18,6	25,8	7
börtön	9,3	10,2	34,9	17,7	21,1	6,8
menekülttábor	10,5	24,6	36,4	13,2	9,1	6,2
serdülő pszichiátria	15,3	27,9	44,1	2,7	1,8	8,1
alkohol és drogambulancia	19	27,8	34,4	7,9	4,5	6,3
hajléktalanszálló	19,4	30,2	32,1	5,2	8,8	4,3
idősek otthona	20,6	38,3	31,7	2,9	2,5	3,9
szellemi fogyatékosok iskolája	22,9	29,7	29,7	5,4	6,6	5,7
családsegítő központ	26	44,8	21,3	3,4	0,9	3,6
AIDS szűrőállomás	26,4	37,2	27,1	2,3	2	5
városi ifjúsági centrum	39,9	31,5	19	3,4	2,3	3,9

37. ábra

38. ábra

Felsőoktatási intézmény ahová jelentkezett	Melyik évben?						összesen
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
SZTE	340	280	401	396	362	336	2115
TSF	182	186	158	198	146	121	991
ELTE	35	46	34	37	32	19	203
KJF	14	9	6	49	75	42	195
PTE	29	35	27	41	30	25	187
DE	29	26	16	37	20	29	157
SZIE	35	37	30	25	14	10	151
BCE	18	15	18	25	25	27	128
BGF	22	17	23	24	19	22	127
KF	19	36	10	18	18	19	120
SZF	17	12	15	28	14	33	119
GDF	34	23	32	16	2	5	112
BMF	18	18	15	18	17	9	95
BME	10	13	26	18	14	7	88
RTF	15	17	11	16	18	11	88
SE	12	16	6	10	16	12	72
NYME	7	15	7	8	6	8	51
NYF	10	8	9	12	3	8	50
SZE	0	13	3	13	10	8	47
ZMNE	10	6	9	7	10	5	47
EKF	6	8	10	7	5	7	43
VE	5	6	10	9	7	5	42
ME	12	7	4	10	4	4	41
DF	5	4	6	10	5	5	35
ÁVF	5	3	5	3	11	5	32
PPKE	9	5	3	4	5	2	28
HFF	2	5	4	5	6	1	23
KRF	0	0	0	8	9	6	23
MIE	1	2	5	3	7	4	22
KRE	3	9	1	2	3	2	20
EJF	1	3	3	3	4	5	19
BKF	3	1	1	4	5	3	17
KE	2	1	5	2	3	4	17
SZFE	3	3	4	2	2	3	17
MÜTF	5	2	3	3	1	2	16
LFZE	4	2	2	4	2	1	15
MKE	1	1	3	4	2	4	15
BDF	4	4	0	2	1	2	13
ZSKF	1	3	4	1	3	0	12
SZIF	10	0	0	0	0	0	10
AVKF	1	2	1	1	2	2	9
NÜF-IBS	0	5	3	1	0	0	9
VTIF	0	0	2	3	2	2	9
MTF	1	0	0	1	1	2	5
KTIF	1	1	1	1	0	0	4
WJLF	1	2	0	0	0	0	3
HJF	0	0	0	0	1	1	2
MPANNI	0	0	1	1	0	0	2
TPF	0	0	0	0	0	2	2

VHF	1	0	0	0	0	0	1
Összesen	943	907	937	1090	942	830	6549

Forrás: FELVI

39. ábra

Melyik intézménybe vették fel?	Melyik évben?						összesen
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
SZTE	261	208	293	285	246	236	1529
TSF	110	116	120	136	121	110	713
KJF	7	8	4	49	82	35	185
PTE	23	28	22	25	24	18	140
SZIE	25	30	27	15	14	11	122
GDF	34	23	31	16	2	4	110
DE	17	13	15	29	16	18	108
KF	17	24	6	17	18	23	105
SZF	10	9	15	22	10	27	93
ELTE	26	19	9	12	11	12	89
BGF	17	13	8	19	10	18	85
BMF	18	15	8	15	15	10	81
BCE	7	11	10	16	16	18	78
BME	7	10	16	8	8	2	51
NYF	7	6	10	9	5	11	48
NYME	5	12	5	6	6	8	42
SZE	0	8	3	8	11	9	39
VE	7	5	12	7	5	3	39
ME	8	7	2	11	7	2	37
DF	6	3	7	6	4	7	33
SE	7	11	3	2	3	4	30
EKF	5	1	7	2	5	4	24
ZMNE	5	3	3	4	6	3	24
EJF	3	4	2	5	4	3	21
KRF	0	0	0	6	7	6	19
RTF	5	2	1	4	6	1	19
BKF	1	0	0	4	9	3	17
MÜTF	5	2	3	3	3	1	17
ÁVF	3	1	4	1	4	3	16
HFF	1	4	1	2	5	1	14
KE	1	1	1	4	1	3	11
BDF	4	2	2	1	0	2	11
ZSKF	0	5	4	1	1	0	11
KRE	1	4	1	1	1	2	10
PPKE	0	1	1	2	2	2	8
AVKF	1	1	1	1	2	1	7
NÜF-IBS	1	1	3	1	0	0	6
SZIF	5	0	0	0	0	0	5
TPF	0	0	0	0	0	3	3
VTIF	0	0	0	1	1	1	3
KTIF	1	1	0	1	0	0	3
MTF	1	0	0	0	0	1	2
HJF	0	0	0	0	0	1	1
LFZE	0	0	0	0	0	1	1
MPANNI	0	0	0	1	0	0	1
VHF	1	0	0	0	0	0	1
WJLF	1	0	0	0	0	0	1
Összesen	664	612	660	758	691	628	4014

Forrás: FELVI

40. ábra

Ha majd munkába állsz, a munkahely kiválasztásában mennyire lesznek fontosak az alábbi tényezők? (%)	<i>nagyon</i>	<i>inkább igen</i>	<i>inkább nem</i>	<i>egyáltalán nem</i>
megfelelő legyen a fizetés	75,8	23,5	0,4	0,3
jó legyen a munkahelyi közösség	68,3	29,7	1,3	0,7
érdekes legyen a munka	49	44,7	5,1	1,2
a fizetés mellett legyenek egyéb juttatások (üdülés, telefon, benzinpénz, stb.)	43,6	46,5	8,1	1,8
lehetőség nyíljon szakmai előmenetelre	34,8	55,1	8,6	1,5
magas legyen a munka presztízse	25,9	64,2	8,6	1,3
fiatalok legyenek a munkatársak	23,7	50,9	19,3	6,1
országosan ismert cég, vállalat legyen	16,1	41,8	34,2	7,9
közel legyen a munkahely	11,9	56,5	26,9	4,7
a cégnek külföldi tulajdonosa legyen	9,2	22,9	45,2	22,7

41. ábra

